

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

**ΟΡΙΣΜΟΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΩΝ
ΤΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ**

ΑΘΗΝΑ 2002

ΕΚΔΟΣΗ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΑΣΩΝ
ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

**ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ.
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ.**

ΟΡΙΣΜΟΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΩΝ
ΤΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ
Φώτης Γαλανός Δρ. Δασολόγος

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΕΚΔΟΣΗΣ

ΘΕΟΔΟΤΟΥ ΜΑΡΙΝΟΣ *Γραφίστας - Μακετίστας*

ΕΚΔΟΤΙΚΗ
ΠΑΡΑΓΩΓΗ

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.

Αρδηττού 12-16, 116 36 Αθήνα

Τηλ.: 010 9214820 - Fax: 010 9237033

www.eptalofos.com.gr - e-mail: info@eptalofos.com.gr

2

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Δασική Διαχειριστική σε θεωρητικό επίπεδο και η εφαρμοσμένη Δασική Διαχείριση χρησιμοποιούν πλήθος ειδικών όρων και εννοιών. Η σαφήνεια, η κατανόηση και η γνώση αυτής της ορολογίας αποτελούν προϋπόθεση για την απρόσκοπτη επικοινωνία τόσο μεταξύ διδασκόντων και φοιτητών όσο και μεταξύ των απασχολούμενων στη δασοπονία δασολόγων, δασοπόνων, δασοφυλάκων, δασεργατών και δασοκτημόνων.

Διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι στις διαχειριστικές μελέτες, τους πίνακες υλοτομίας, τις εκθέσεις και τα διάφορα έγγραφα διαχειριστικού περιεχομένου οι όροι αυτοί δεν χρησιμοποιούνται και δεν αποδίδονται πάντοτε με τη σωστή έννοια και σημασία τους. Αυτό οφείλεται βασικά σε δύο λόγους. Ο πρώτος είναι ότι αρκετοί όροι δεν είναι πλήρως αποσαφηνισμένοι στα διάφορα ειδικά συγγράμματα. Ο δεύτερος ότι δεν δίνεται, από τους χρήστες, η απαραίτητη προσοχή για το ακριβές εννοιολογικό περιεχόμενο των όρων.

Συνέπεια αυτών είναι η ατελής ή λανθασμένη εκμάθηση βασικών όρων και εννοιών της δασικής διαχειριστικής, η δημιουργία σφαλμάτων στις διαχειριστικές μελέτες, η μείωση του κύρους και της αξίας αυτών των μελετών και τέλος οι δυσκολίες στην επικοινωνία και την καλή συνεννόηση όσων ασχολούνται με θέματα διαχείρισης δασών.

Για βελτίωση της κατάστασης κρίθηκε ότι θα ήταν σκόπιμη και άμεσης πρακτικής αξίας μια προσπάθεια για την επεξήγηση και τον ακριβή ορισμό όλων των ειδικών όρων και εννοιών της Δασικής Διαχειριστικής και η συγκέντρωσή τους σ' ένα εγχειρίδιο, προκειμένου ν' αποτελέσει ένα βασικό και εύχρηστο εργαλείο τόσο για φοιτητές, όσο και για δασολόγους, δασοπόνους, δασοφύλακες, δασεργάτες, δασοκτήμονες και άλλους ενδιαφερομένους.

Αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας είναι το παρόν Γλωσσάριο. Σ' αυτό επεξηγούνται και ορίζονται με τη μεγαλύτερη δυνατή σαφήνεια και συντομία οι ειδικοί όροι που χρησιμοποιεί η Δασική Διαχειριστική και οι συγγενείς κλάδοι Δεντρομετρία και Δασοαποδοτική και φυσικά και η εφαρμοσμένη Δασική Διαχείριση. Ορίζονται επίσης αρκετοί όροι της δασοκομικής, τους οποίους χρησιμοποιούν αυτοί οι Τομείς.

Αθήνα, Οκτώβριος 2000

Φώτης Γαλανός

ΣΥΜΒΟΛΑ - ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΥ

Σύμβολα

*

(77)

=

Σημασία

Παραπέμπει σε άλλον ορισμό

Παραπομπή στον αύξοντα αριθμό του λήμματος

Συνώνυμος όρος

Σύνθετοι όροι που αποτελούνται από επίθετο και ουσιαστικό εμφανίζονται δύο φορές ως λήμμα. Τη μία με πρώτο το ουσιαστικό και την άλλη με πρώτο το επίθετο. Ωστόσο ο ορισμός δίνεται μία φορά και ως επί το πλείστον εκεί όπου προτάσσεται το ουσιαστικό.

Παράδειγμα:

40. Γνήσιος μορφάριθμος: * Μορφάριθμος, γνήσιος (157)
157. Μορφάριθμος, γνήσιος: Ορισμός

Σύνθετοι όροι που αποτελούνται από δύο ουσιαστικά εμφανίζονται επίσης δύο φορές, ο ορισμός όμως δίνεται στο ουσιαστικό που προσδιορίζει τον όρο.

Παράδειγμα:

32. Βαθμίδα διαμέτρου: * Διαμέτρου, βαθμίδα (87)
87. Διαμέτρου, βαθμίδα: Ορισμός

Λέξεις με έντονη γραφή στο κείμενο των ορισμών είναι λήμματα που ορίζονται στο εγχειρίδιο αυτό στην αλφαβητική σειρά τους.

1. Αειφορία: Θεμελιώδης αρχή της δασοπονίας και της διαχείρισης ειδικότερα. Εκφράζει την ικανότητα ενός δάσους να παράγει διαρκώς, κάτω από ιδανικές συνθήκες αύξησης και παραγωγής, διάφορα υλικά αγαθά και μη υλικές αξίες για την ικανοποίηση των αναγκών των σημερινών και των μελλοντικών ανθρώπινων γενεών. Διακρίνονται διάφορα είδη και μορφές αειφορίας, όπως: **Αυστηρή αειφορία, χαλαρή αειφορία, αειφορία των καρπώσεων, αειφορία του ξυλαποθέματος, αειφορία της ξυλοπαραγωγής, αειφορία της χρηματικής προσόδου κ.α.**

2. Αειφορία, αυστηρή: Η αυστηρή αειφορία επιδιώκει και επιβάλλει, στα πλαίσια της διαχείρισης ενός δάσους, αυστηρά ίσες κατ' έτος καρπώσεις.

3. Αειφορία των καρπώσεων: Η αειφορία των καρπώσεων είναι κατά BAADER (1942) η "επιδίωξη για διαρκείς, σταθερές και ίσες ή περίπου ίσες, αλλά όσο το δυνατό μεγαλύτερες κατ' έτος καρπώσεις, σε συνδυασμό και με την πληρέστερη κάλυψη των διαφόρων αναγκών του πληθυσμού από το δάσος".

4. Αειφορία του ξυλαποθέματος: Σημαίνει την επίτευξη και διατήρηση μιας σταθερής σχέσης (ισορροπίας) μεταξύ της προσαύξησης και του λήμματος ενός δάσους, κάτω από κανονικές συνθήκες ξυλαποθέματος, οι οποίες υπάρχουν μόνο στο **κανονικό δάσος**.

5. Αειφορία της ξυλοπαραγωγής: Αυτή η μορφή αειφορίας είναι δεδομένη και μόνο όταν φροντίζει κανείς για την επαναδημιουργία δάσους σε όλες τις απομακρυνόμενες (υλοτομούμενες) συστάδες, ώστε το δασικό έδαφος να παραμένει πάντοτε στην παραγωγή ξύλου". Έτσι η αειφορία της ξυλοπαραγωγής περιορίζεται σε μια συνεχή παραγωγή ξύλου και παραιτείται από την αξίωση για διαρκώς μέγιστες καρπώσεις. Η αειφορία της ξυλοπαραγωγής διατυπώθηκε σαν έννοια από τον C. HEYER (1841) και αποτέλεσε την κατευθυντήρια γραμμή των σπαδών της θεωρίας της **μέγιστης εδαφικής προσόδου**. Γνωστά ονόματα αυτής της Σχολής υπήρξαν ο PRESSLER και ο JUDEICH (συσταδική μέθοδος διαχείρισης).

6. Αειφορία της χρηματικής προσόδου: Η αειφορία της χρηματικής προσόδου επιδιώκει συνεχή και κατά το δυνατό σταθερά μέγιστα χρηματικά κέρδη. Επειδή τα ετήσια λήμματα δεν είναι δυνατό να είναι σταθερά ούτε σε όγκο ούτε σε αξία, εξαιτίας απρόβλεπτων γεγονότων και διακυμάνσεων των τιμών, επιδιώκεται η ισοσκελίση με την κατάθεση σε τράπεζα ενός χρηματικού κεφαλαίου "Kapital-Reservefonds". Σε περιόδους υπερκαρπώσεων τα πλεονάζοντα κέρδη προστίθενται στο κεφάλαιο αυτό, ενώ σε ελλειμματικές περιόδους γίνεται ανάληψη ενός μέρους ή ολόκληρου του αποταμιευμένου χρηματικού κεφαλαίου.

7. Αειφορία, χαλαρή: Σε αντίθεση με την αυστηρή, η χαλαρή αειφορία παραιτείται από τις αυστηρά ίσες ετήσιες καρπώσεις και αρκείται σε ίσες καρπώσεις κατά περιόδους 2, 3,..., 10 ετών.

8. Αειφορική διαχείριση: * Διαχείριση, Αειφορική (89)

9. Αλλαγή δασοπονικού είδους: Αλλαγή του δασοπονικού είδους σημαίνει την απομάκρυνση μιας ανεπιθύμητης συστάδας και τη δημιουργία στη θέση της μιας νέας με διαφορετικό δασοπονικό είδος.

10. Αμιγής συστάδα: * Συστάδα, αμιγής (190)

11. Αναγέννηση: Είναι η φυσική δημιουργία μιας νέας **συστάδας** με σπερμοβλαστήματα ή πρεμνοβλαστήματα.

12. Αναγεννητικός σκοπός: Ο όρος χρησιμοποιείται για συστάδες που τελούν υπό φυσική αναγέννηση και προσδιορίζει την επιδιωκόμενη αρχική κατάσταση της νεοφυτείας που θα προκύψει από την αναγέννηση, όσον αφορά δηλαδή τη σύνθεσή της σε δασοπονικά είδη και τη **μορφή μίξης** αυτών των ειδών.

13. Αναγωγή: Η αναγωγή με τη διαχειριστική της έννοια σημαίνει, μεταβολή της **διαχειριστικής μορφής** μιας συστάδας. Συνηθέστερη είναι η αναγωγή **πρεμνοφυούς ή διφυούς δάσους** σε **σπερμοφυές**. Στα πλαίσια της **διαχειριστικής μελέτης** οι προς αναγωγή συστάδες διακρίνονται σε ιδιαίτερη **διαχειριστική κλάση**.

14. Αντιπυρικές ζώνες: Είναι τεχνητά αποψιλωμένες, επιμήκεις επιφάνειες δάσους, συνήθως πάνω σε ράχες και κατά μήκος αυτών ή πάνω σε πλαγιές και κατά κανόνα κάθετα προς τις ράχες, που σκοπό έχουν την ανακοπή της πορείας των δασικών πυρκαγιών. Συχνά οι αντιπυρικές ζώνες συμπίπτουν με όρια διαχειριστικών τμημάτων ή συστάδων.

15. Ανώτερο ύψος: * Ύψος, ανώτερο (229)

16. Απογραφή, δασική: Δασική απογραφή στα πλαίσια της **διαχειριστικής μελέτης** είναι η καταγραφή της τρέχουσας φυσικής κατάστασης του δάσους σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή και των οικονομικών, διοικητικών και λοιπών συνθηκών του ιδίου του δάσους και του περιβάλλοντος αυτό γεωγραφικού χώρου. Αντικείμενο της απογραφής είναι η **έκταση**, το **ξυλαπόθεμα**, οι φυσικές, οικονομικές κλπ. συνθήκες, το οδικό δίκτυο, οι συνθήκες αγοράς κ.α. Προϊόν της απογραφής είναι οι διάφοροι πίνακες έκτασης, ξυλαποθέματος, κλάσεων ηλικίας κλπ., που περιέχει η διαχειριστική μελέτη καθώς και όλα τα περιγραφικά και αριθμητικά δεδομένα, που περιλαμβάνονται στα **φύλλα ειδικής περιγραφής των συστάδων**.

17. Αποταμιεύσεις, δασικές: Είναι οι ποσότητες υλοτομήσιμου ώριμου ξυλώδη όγκου, που αποταμιεύονται (δεν υλοτομούνται) με σκοπό να χρησιμοποιηθούν μελλοντικά για την ικανοποίηση αυξημένων αναγκών σε κρίσιμες περιόδους (πόλεμος, οικονομική κρίση) ή να υλοτομηθούν και να πωληθούν με καλύτερες συνθήκες αγοράς σε δεδομένη χρονική στιγμή. Διακρίνονται **μόνιμες** και **κινητές αποταμιεύσεις**.

18. Αποταμιεύσεις, μόνιμες: Τις μόνιμες αποταμιεύσεις αποτελούν ώριμες, υγιείς και ανθεκτικές συστάδες, στις οποίες, με τη συμπλήρωση του **περίτροπου χρόνου**, αντί των **τελικών καρπώσεων** διενεργούνται χαλαρές **εξυγιαντικές υλοτομίες** και οι οποίες διατηρούνται για αρκετό ακόμη διάστημα (40 - 50 έτη) πέραν του χρόνου ωριμότητας.

19. Αποταμιεύσεις, κινητές: Οι κινητές αποταμιεύσεις δεν αφορούν σε συγκεκριμένες συστάδες. Αυτές δημιουργούνται, όταν σκοπίμως κατά τη διενέργεια των ενδιάμεσων καρπώσεων, γίνεται απόληψη μέρους μόνο του προβλεπόμενου από τη **διαχειριστική μελέτη** λήμματος των συστάδων, επί ένα ή περισσότερα **διαχειριστικά έτη**.

20. Αποψιλωτικό υλοτόμιο: Αποψιλωτικό υλοτόμιο είναι η έκταση δάσους, στην οποία διενεργείται αποψιλωτική (εκ του συστάδην) υλοτομία.

21. Αραίωση: Αραίωση είναι η δασοκομική επέμβαση, κατά την οποία αφαιρείται (=υλοτομείται) ένας αριθμός των δέντρων ή μια ποσότητα του ξυλώδη όγκου της συστάδας και πραγματοποιείται τόσο για την απόληψη ξύλου στη δεδομένη χρονική στιγμή όσο και για τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών σ' αυτήν, ώστε η τελική ποσοτική και ποιοτική απόδοσή της να είναι η μέγιστη δυνατή. Υπάρχουν διάφορες μορφές αραιώσεων, οι οποίες χαρακτηρίζονται κατά το είδος σε **χαμηλές, υψηλές** και **μικτές** και κατά την ένταση ή το βαθμό σε **ασθενείς, μέτριες, ισχυρές** και **έντονες**.

22. Αραίωση, χαμηλή: Κατά τη χαμηλή αραίωση τα άτομα που υλοτομούνται, προέρχονται από τις κλάσεις των καταπιεσμένων και υπολειπομένων δέντρων της συστάδας. Μετά από χαμηλή αραίωση παραμένουν στη συστάδα τα δέντρα με τις μεγαλύτερες διαστάσεις και συνεπώς ο όγκος του μέσου κορμού της παραμένουσας συστάδας μετά την υλοτομία είναι *υπολογιστικά μεγαλύτερος* από τον όγκο που είχε ο μέσος κορμός πριν από την αραίωση.

23. Αραίωση, υψηλή: Κατ' αυτήν τα άτομα, που υλοτομούνται, προέρχονται από τις κλάσεις των κυριαρχούντων και συγκυριαρχούντων δέντρων της συστάδας. Κατά συνέπεια ο όγκος του μέσου κορμού της παραμένουσας συστάδας μετά την αραίωση είναι *υπολογιστικά μικρότερος* από τον όγκο του μέσου κορμού της συστάδας πριν από την αραίωσή της.

24. Αραίωση, μικτή: Είναι συνδυαστική της **χαμηλής** και **υψηλής αραίωσης**. Κατ' αυτήν υλοτομούνται δέντρα αναλογικά απ' όλες τις **κλάσεις δέντρων** της συστάδας. Μετά την αραίωση ο όγκος του μέσου κορμού της συστάδας είναι (θεωρητικά) ίσος με τον όγκο του μέσου κορμού πριν από την αραίωση.

25. Αραίωσης, βαθμός: Ο βαθμός αραίωσης εκφράζει αριθμητικά τη σχέση της κατά εκτάριο **κυκλικής επιφάνειας** ή του κατά εκτάριο **ξυλαποθέματος**, που διατηρείται σε μια συστάδα ύστερα από την αραίωση, προς την κυκλική επιφάνεια ή το ξυλαπόθεμα αντίστοιχα, μιας συγκριτικής συστάδας "μάρτυρα" ίσου εμβαδού, στην οποία δεν γίνεται καμία επέμβαση. Οι βαθμοί αραίωσης κυμαίνονται από 0,5 έως 0,9.

26. Αραίωσης, ένταση: Είναι ο επιθετικός προσδιορισμός του **βαθμού αραίωσης** με τις εξής αντιστοιχίες: Ασθενής αραίωση \approx 0.9, Μέτρια αραίωση \approx 0.8, Ισχυρή αραίωση \approx 0.7, Πολύ Ισχυρή αραίωση \approx 0.6, Έντονη αραίωση \approx 0.5.

27. Αύξηση: Η έννοια της αύξησης στη δασοπονία αναφέρεται είτε σε μεμονωμένα δέντρα, είτε σε ολόκληρες συστάδες. Διακρίνονται **αύξηση ύψους**, **αύξηση διαμέτρου** και **αύξηση όγκου**. Στη διαχείριση ενδιαφέρει περισσότερο η αύξηση του όγκου, που είναι συνάρτηση της αύξησης του ύψους και της διαμέτρου. Ως προς τον χρόνο αναφοράς ενδιαφέρον παρουσιάζουν η **τρέχουσα ετήσια αύξηση**, η **συνολική αύξηση** και η **μέση συνολική αύξηση**.

28. Αύξηση, μέση συνολική: Είναι ο λόγος της συνολικής αύξησης (=του όγκου) ενός δέντρου ή μιας συστάδας προς την **ηλικία** τους, σε δεδομένη χρονική στιγμή. Εκφράζεται σε μ^3 **έμφλοιου** ή **άφλοιου όγκου**.

29. Αύξηση, συνολική: Αναφέρεται σε μια δεδομένη **ηλικία**. Για μεμονωμένα δέντρα ταυτίζεται με τον όγκο που έχουν αυτά στη συγκεκριμένη ηλικία, ενώ για ολόκληρη συστάδα είναι το άθροισμα του ιστάμενου ξυλώδη όγκου της συστάδας και του ξυλώδη όγκου που απολήφθηκε μέσω των αραιώσεων μέχρι τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Η συνολική αύξηση αποτελεί έναν αλάνθαστο δείκτη της παραγωγικής ικανότητας μιας συστάδας σε συγκεκριμένο **δασικό σταθμό**. Εκφράζεται σε μ^3 **έμφλοιου** ή **άφλοιου όγκου**.

30. Αύξηση (προσαύξηση), τρέχουσα ετήσια: Η τρέχουσα ετήσια (προσ)αύξηση εκφράζει τη δυναμική της αύξησης δάσους ή συστάδας σαν αποτέλεσμα των πραγματικών συσταδικών συνθηκών σε δεδομένη χρονική στιγμή. Υπολογίζεται ως μέσος όρος (ετήσια αύξηση) της αύξησης μιας 5ετούς ή 10ετούς αυξητικής περιόδου βάσει του τύπου (1) και αποδίδεται είτε απόλυτα σε μ^3 **έμφλοιου** ή **άφλοιου όγκου**, είτε σχετικά σε ποσοστό (%) αύξησης (προσαύξηση) του όγκου που είχε το δέντρο ή η συστάδα κατά την έναρξη της συγκεκριμένης αυξητικής περιόδου.

$$(1) Z_1 = \frac{(V_n - V_1)}{n}$$

Όπου: Z_1 = Τρέχουσα ετήσια αύξηση
 V_n = Όγκος στο τέλος της περιόδου
 V_1 = Όγκος στην αρχή της περιόδου
 n = Έτη της περιόδου

31. Αυστηρή αειφορία: * Αειφορία, αυστηρή (2)

32. Βαθμίδα διαμέτρου: * Διαμέτρου, βαθμίδα (87)

33. Βαθμίδα ηλικίας: * Ηλικίας, βαθμίδα (115)

34. Βαθμός λυγρότητας: Ο βαθμός λυγρότητας είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα των κωνοφόρων δέντρων και συστάδων και εκφράζεται με τη σχέση **ύψος προς σθηθιαία διάμετρο** (h/d). Καθορίζεται σαν μέσος βαθμός λυγρότητας ολόκληρης της συστάδας ή ενός αριθμού κυριαρχούντων δέντρων αυτής.

35. Βαθμός ξυλοβρίθειας * Ξυλοβρίθεια: Ο βαθμός ξυλοβρίθειας (B^o) είναι η σχέση του **πραγματικού ξυλαποθέματος** (V) ή της πραγματικής **κυκλικής επιφάνειας** (G) της συστάδας προς το **κανονικό ξυλαπόθεμα** (V_n) ή την **κανονική κυκλική επιφάνειά** της (G_n) αντίστοιχα.

$$B^o = \frac{V}{V_n} \quad \text{ή} \quad B^o = \frac{G}{G_n}$$

Όπου: B^o = βαθμός ξυλοβρίθειας
 V = πραγματικό ξυλαπόθεμα μ^3 /ha
 V_n = κανονικό ξυλαπόθεμα μ^3 /ha
 G = πραγματική κυκλική επιφάνεια μ^2 /ha
 G_n = κανονική κυκλική επιφάνεια μ^2 /ha

36. Βαθμός συγκόμωσης: * Συγκόμωσης, βαθμός (187).

37. Βιβλίο υλοτομιών: Τηρείται και ενημερώνεται από το Δασαρχείο. Σ' αυτό καταχωρίζονται οι πραγματοποιούμενες κατά συστάδα υλοτομίες και καρπώσεις ξυλώδους όγκου, χωριστά κατά δασοπονικό είδος και κατηγορία ξύλου σε κ.μ. ή τόνους.

38. Βιβλίο (τόμος) φύλλων περιγραφής συστάδων: Αποτελεί μέρος της **μελέτης διαχείρισης** και απαρτίζεται από τα **φύλλα περιγραφής των συστάδων**.

39. Βιβλίο χρονικών διαχείρισης: Τηρείται από το Δασαρχείο. Σ' αυτό καταγράφονται συστηματικά κάθε χρόνο όλα τα ουσιώδη για τη διαχείριση του δάσους γεγονότα και τυχόν μεταβολές του ιδιοκτησιακού καθεστώτος, της έκτασης, των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών αυτού κ.α.

40. Γνήσιος μορφάριθμος: * Μορφάριθμος, γνήσιος (157)

41. Γνήσιος μορφοσυντελεστής: * Μορφοσυντελεστής, γνήσιος (160)

42. Δασική διαχειριστική: Είναι ο κλάδος της Δασολογικής Επιστήμης, που ασχολείται με τον μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο **δασοπονικό σχεδιασμό**.

43. Δασική θέση: Τοποθεσία μέσα στο δάσος μικρότερης ή μεγαλύτερης έκτασης με τοπικό τοπωνύμιο. Χρησιμεύει σαν σημείο προσανατολισμού μέσα στο δάσος και για χαρτογραφικές ή γεωγραφικές αναφορές.

44. Δασική πρόσοδος: Το πλήθος των αγαθών ή η αξία αυτών που προκύπτει από την παραγωγή του δάσους στη διάρκεια ενός ορισμένου χρονικού διαστήματος. * **Μέγιστη δασική πρόσοδος**.

45. Δασικό επιτόκιο: * Επιτόκιο, δασικό (107)

46. Δασικός σταθμός: Η διαχειριστική έννοια του δασικού σταθμού, αναφέρεται στον δασικό τόπο και πάντοτε σε σχέση με την παραγωγική ικανότητά του, η οποία είναι αποτέλεσμα των κλιματεδαφικών συνθηκών και των φυσικοχημικών ιδιοτήτων του.

47. Δασοκομική: Είναι ο κλάδος της Δασολογικής Επιστήμης που ασχολείται με την έρευνα και εφαρμογή μεθόδων ίδρυσης, **φυσικής αναγέννησης** και καλλιέργειας των δασών.

48. Δασοπονία: Είναι το σύνολο των λελογισμένων και σύμφωνων με τις αρχές της Δασολογικής Επιστήμης δραστηριοτήτων στο δάσος και στον χώρο που ορίζεται ως δασικός, οι οποίες πραγματοποιούνται με σκοπό να διατηρήσουν ή να οδηγήσουν τα δασικά οικοσυστήματα σε τέτοια κατάσταση, ώστε αυτά να είναι κάθε στιγμή σε θέση να ικανοποιήσουν συγκεκριμένες ανθρώπινες ανάγκες σε υλικά αγαθά και υπηρεσίες.

49. Δασοπονική (λειτουργική) μορφή: Αναφέρεται στη δομή των συστάδων ως αποτέλεσμα του όλου δασοκομικού χειρισμού τους και της ειδικής μεθόδου αναγέννησης, από την οποία προήλθαν. Διακρίνονται τρεις βασικές δασοπονικές μορφές: α) Η δασοπονική μορφή της **ομήλικης συστάδας**, β) Η δασοπονική μορφή της **κηπευτής συστάδας**, και γ) Η δασοπονική μορφή της **υποκηπευτής συστάδας**.

50. Δασοπονική μορφή της κηπευτής συστάδας: Συστάδα ιδιαίτερης δασοπονικής μορφής, στην οποία η διαφορά της **ηλικίας** των δέντρων είναι ίση με τον **περίτροπο χρόνο** και σε μικρή σχετικά επιφάνεια συναντώνται δέντρα όλων των ηλικιών και όλων των **βαθμίδων διαμέτρου** και υψών.

51. Δασοπονική μορφή της ομήλικης συστάδας: Συστάδα ιδιαίτερης δασοπονικής μορφής, στην οποία η **ηλικία** των δέντρων που τη συγκροτούν είναι ίδια, ή η διαφορά της ηλικίας τους είναι τόσο μικρή, ώστε η εξέλιξη του ενός να μην επηρεάζεται από το γειτονικό δέντρο.

52. Δασοπονική μορφή της υποκηπευτής συστάδας: Συστάδα ιδιαίτερης δασοπονικής μορφής, που συγκροτείται από μικρότερες ή μεγαλύτερες ενώσεις, οι οποίες, ως προς την ηλικία, διαφέρουν μεταξύ τους κατά κλάσματα του **περίτροπου χρόνου**.

53. Δασοπονικό είδος: Όρος της **Δασοκομικής** και της **Δασικής Διαχειριστικής**. Αναφέρεται σε είδος δέντρου, που είτε μόνο του (αμιγώς) είτε σε μίξη με άλλα είδη συγκροτεί δασικές συστάδες. Με τον όρο αυτό χαρακτηρίζονται συνήθως ιστάμενα δέντρα. Όλα τα δασοπονικά είδη που συγκροτούν μία συστάδα και η έκταση που καταλαμβάνει καθένα από αυτά, καταγράφονται κατά φθίνουσα σειρά αντιπροσώπευσής τους στο **φύλλο ειδικής περιγραφής της συστάδας**.

54. Δασοπονικό είδος, κύριο: Το κύριο δασοπονικό είδος μιας συστάδας ή ενός δάσους είναι το είδος που κυριαρχεί έναντι των άλλων συμμιγνυομένων ειδών. Κατά κανόνα το κύριο δασοπονικό είδος καθορίζει το είδος και την ένταση των δασοκομικών επεμβάσεων, καθώς και τον χρόνο πραγματοποίησης των **τελικών καρπώσεων** σε μια **συστάδα**.

55. Δασοπονικό σχέδιο: * Διαχειριστική Μελέτη (94)

56. Δασοπονικός σκοπός: Η έννοια του δασοπονικού σκοπού περιλαμβάνει ιεραρχημένες όλες τις απαιτήσεις και τις ανάγκες του δασοκτήμονα και του κοινωνικού συνόλου, που οφείλει να ικανοποιεί στο παρόν και στο μέλλον ένα δάσος.

57. Δάσος αμιγές: Δάσος που συγκροτείται από ένα και μόνο **δασοπονικό είδος** ή ένα **κύριο δασοπονικό είδος** καταλαμβάνει τουλάχιστο το 90% της συνολικής έκτασής του.

58. Δάσος ανομήλικο: Γενικότερη έννοια για δάσος, του οποίου η **δασοπονική μορφή** μπορεί να είναι από **κηπευτή** μέχρι **υποκηπευτή**, με όλες τις ενδιάμεσες μορφές ανομηλικίας, μεταξύ αυτών των δύο μορφών.

59. Δάσος διφυές: * Διαχειριστική μορφή της διφυούς συστάδας (96)

60. Δάσος κανονικό: Το κανονικό δάσος είναι δάσος ιδεατής μορφής, μη υπαρκτό στην πραγματικότητα, που χρησιμεύει σαν πρότυπο (=μοντέλο) για την επεξήγηση των σύνθετων και αλληλεξαρτημένων σχέσεων μεταξύ των **κλάσεων ηλικίας**, της **προσαύξησης**, του **όγκου** και του ύψους της **κάρπωσης** πραγματικών, διαχειριζομένων δασών. Η έννοια του κανονικού δάσους είναι άρρηκτα δεμένη με τη βασική αρχή της **αιεφορίας**. Η θεωρία του κανονικού δάσους αναπτύχθηκε από τον HUNDESHAGEN το 1826 και ολοκληρώθηκε στη συνέχεια από τον C. HEYER το 1841.

Κατά τον SPEIDEL (1972) η κανονικότητα ενός δάσους είναι δεδομένη, όταν συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις :

α) Το δάσος συγκροτείται από ένα **δασοπονικό είδος** (= **δάσος αμιγές**) ή σε περίπτωση **μικτού δάσους** υπάρχει ομοιογένεια στη μίξη.

β) Όλες οι **βαθμίδες ηλικίας** από την **ηλικία 1** μέχρι την ηλικία u (**περίτροπος χρόνος**) αντιπροσωπεύονται με ίσες εκτάσεις. **Διάκενα** δεν υπάρχουν.

γ) Υπάρχει ομοιογένεια των **δασικών σταθμών**, έτσι που η παραγωγικότητα και το **ποσοστό αύξησης** παραμένουν αμετάβλητα.

δ) Ο **βαθμός ξυλοβρίθειας** των συστάδων όλων των ηλικιών είναι κανονικός (ξυλοβρίθεια = 1,0) ή τουλάχιστον ομοιόμορφος. Η ποιότητα του ξύλου όλων των συστάδων είναι ίδια.

ε) Η **κατά χώρο τάξη** των συστάδων είναι άριστη, δηλαδή τα ύψη ή οι ηλικίες των συστάδων είναι σε σχέση με τη συνηθέστερη - κύρια - κατεύθυνση των ανέμων σε κανονική διαδοχή, ώστε κάθε συστάδα στην **ηλικία της ωριμότητας** να μπορεί να απομακρυνθεί χωρίς η απομάκρυνσή της να εκθέτει τις γειτονικές συστάδες σε κινδύνους από τους ανέμους. Εάν σ' ένα δάσος συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις, το ύψος του **ξυλαποθέματος**, η **ετήσια προσαύξηση**, το **ετήσιο λήμμα**, η **πρόσοδος** και οι δαπάνες είναι σχετικά σταθερές και δεν υφίστανται αυξομειώσεις.

61. Δάσος, κηπευτό: * Δασοπονική μορφή της κηπευτής συστάδας (50)

62. Δάσος, ομήλικο: Δάσος η κάθε συστάδα του οποίου συγκροτείται από δέντρα της ίδιας ηλικίας. * Δασοπονική μορφή της ομήλικης συστάδας (51)

63. Δάσος, πρεμνοφυές: * Διαχειριστική μορφή της πρεμνοφυούς συστάδας (97)

64. Δάσος, σπερμοφυές: * Διαχειριστική μορφή της σπερμοφυούς συστάδας (98)

65. Δάσος υποκηπευτό: * Δασοπονική μορφή της υποκηπευτής συστάδας (52)

66. Δειγματοληψία: Είναι η διενέργεια απογραφής των ογκομετρικών και προσαυξητικών παραμέτρων των δασικών συστάδων, με αντιπροσωπευτικές δοκιμαστικές επιφάνειες. Οι **δοκιμαστικές επιφάνειες** είναι κατά κανόνα μικρού εμβαδού 0,05 έως 0,5 ha και τ' αποτελέσματα των μετρήσεων ανάγονται στη μονάδα επιφανείας και τελικώς σ' ολόκληρη την έκταση του δάσους.

67. Δειγματοληψία, συστηματική: Κατά τη συστηματική δειγματοληψία η κατανομή των **δοκιμαστικών επιφανειών** στο δάσος γίνεται με ένα προκαθορισμένο, ομοιόμορφο δίκτυο κανονικών τετραγώνων.

68. Δειγματοληψία, τυχαία: Κατά την τυχαία δειγματοληψία η κατανομή των δοκιμαστικών επιφανειών γίνεται με τυχαίο τρόπο, ώστε κάθε τμήμα της συστάδας ή του δάσους γενικότερα να έχει τις ίδιες πιθανότητες να συμπεριληφθεί σε μία **δοκιμαστική επιφάνεια**.

69. Δειγματοληψίας, ποσοστό: Εκφράζει την εκατοστιαία σχέση της συνολικής έκτασης όλων των δοκιμαστικών επιφανειών προς τη συνολική έκταση του δάσους στο οποίο γίνεται η απογραφή.

70. Δείκτες αιεφορικότητας: * Μαθηματικοί τύποι. Είναι μαθηματικοί τύποι που προσδιορίζουν το ύψος του ετήσιου **αιεφορικού λήμματος** μιας **διαχειριστικής κλάσης** και παράλληλα επιδιώκουν την ποσοτική αποκατάσταση του **κανονικού ξυλαποθέματος**, χωρίς να λαμβάνουν μέριμνα για την κατά βαθμίδες διαμέτρου ή την κατά χώρο κατανομή του. Οι συνηθέστεροι μαθηματικοί τύποι είναι οι εξής:

• **Οι τύποι του MANTEL και MASSON.**

Αποτελούν στην ουσία μια παραλλαγή του τύπου της **κανονικής προσαύξεσης**, η οποία στο ιδεατό **κανονικό δάσος** ισούται με το **κανονικό λήμμα**.

Ο τύπος της κανονικής προσαύξεσης κανονικού δάσους.

$$(2) Z_n = \frac{2 V_n}{u} \quad \begin{array}{l} \text{Όπου: } Z_n = \text{Προσαύξεση κανονική} \\ V_n = \text{Ξυλαπόθεμα κανονικό} \\ u = \text{Περίτροπος χρόνος} \end{array}$$

Εάν στην ανωτέρω σχέση αντικατασταθούν τα κανονικά με τα αντίστοιχα πραγματικά μεγέθη προκύπτει ο τύπος του MANTEL.

- **Ο τύπος του MANTEL (1852).**

$$(3) H_i = \frac{2 \cdot V_w}{u} = \frac{V_w}{0,5 \cdot u} \quad \begin{array}{l} \text{Όπου: } H_i = \text{Λήμμα} \\ V_w = \text{Ξυλαπόθεμα κανονικό} \\ u = \text{Περίτροπος χρόνος} \end{array}$$

- **Ανάλογος είναι και ο τύπος του MASSON (1856).**

$$(4) H_i = \frac{V_w}{0,6 \cdot u} \quad \text{Τα σύμβολα όπως πιο πάνω}$$

• **Αυστριακός τύπος (KAMERALTAXE 1788).**

$$(5) H_i = Z + \frac{V_w - V_n}{a} \quad \begin{array}{l} \text{Όπου: } Z = \text{Προσαύξεση ετήσια} \\ a = \text{Χρόνος εξισώσεως} \\ \text{Τα υπόλοιπα σύμβολα όπως πιο πάνω} \end{array}$$

• **Ο τύπος του HEYER (1841).**

$$(6) H_i = PZ + \frac{V_w - V_n}{a} \quad \begin{array}{l} \text{Όπου: } PZ = \text{Προσαύξεση μέση περιοδική στην ηλικία} \\ \text{υλοτομίας της συστάδας.} \\ \text{Τα υπόλοιπα σύμβολα όπως πιο πάνω} \end{array}$$

• **Ο τύπος των PAULSEN (1787) - HUNDESHAGEN (1826).**

$$(7) H_i = Z_u \cdot \frac{V_w}{V_n} \quad \begin{array}{l} \text{Όπου: } Z_u = \text{Κανονική μέση περιτροπική προσαύξεση} \\ \text{Τα υπόλοιπα σύμβολα όπως πιο πάνω} \end{array}$$

• **Ο τύπος του GERHARDT (1923).**

$$(8) H_i = \frac{Z_w + Z_n}{2} + \frac{V_w - V_n}{a}$$

Όπου: Z_w = Προσαύξηση (τρέχουσα) πραγματική
 Z_n = Προσαύξηση μέση (κανονική) περιτροπική
 Τα υπόλοιπα σύμβολα όπως πιο πάνω

• **Ο τύπος του κηπευτού δάσους.**

$$(9) H_i = Z_w + \frac{V_w - V_a}{a}$$

Όπου: Z_w = Προσαύξηση (τρέχουσα) πραγματική
 V_w = Ξυλαπόθεμα πραγματικό
 V_a = Ξυλαπόθεμα επιδιωκτέο
 a = Χρόνος εξισώσεως

71. Δεντρομετρία: Κλάδος της Δασολογικής Επιστήμης, που ασχολείται με τη μέτρηση των παραγόντων αύξησης και όγκου μεμονωμένων δέντρων ή ολόκληρων συστάδων ή πληθυσμών δέντρων.

72. Δεντρόξυλο: Είναι η συνολική υπέργεια ξυλώδης μάζα ενός δέντρου (Ξύλο χονδρό, διαμέτρου > 7 εκ. + ξύλο λεπτό, διαμέτρου < 7 εκατοστών).

73. Δευτερεύουσες καρπώσεις: * Καρπώσεις, δευτερεύουσες (123)

74. Διαίρεση δάσους: Η διαίρεση της επιφάνειας ενός δάσους αποτελεί τη βάση για την απογραφή, το δασοπονικό σχεδιασμό, την κατά χώρο τάξη και την υλοποίηση του δασοπονικού σχεδίου. Στην ελληνική διαχειριστική πράξη κάθε διαχειριζόμενο δάσος διαιρείται, από τη μεγαλύτερη προς τη μικρότερη μονάδα διαίρεσης, ως εξής: α) Διαχειριστική κλάση, (υπολογιστική διαίρεση) β) Διαχειριστικό τμήμα, γ) Διαχειριστική συστάδα (υποτμήμα) και πολύ σπάνια σε δ) Υποεπιφάνειες (διακρίσεις μονάδων μέσα στη συστάδα). Μεταβολές στα όρια των μόνιμων μονάδων διαίρεσης ενός δάσους πρέπει να αποφεύγονται.

75. Διαλείπουσα διαχείριση: * Διαχείριση, διαλείπουσα (91)

76. Διαμετρομετρική ταινία: Ταινία για τη μέτρηση της διαμέτρου των δέντρων, με μόνιμες υποδιαίρεσεις αυτόματης μετατροπής της περιμέτρου του δέντρου σε διάμετρο.

77. Διάμετρος: Δεντρομετρική και προσαυξητική παράμετρος, η οποία μαζί με το ύψος και τον μορφάριθμο χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του όγκου και της προσαύξησης ενός δέντρου ή μιας συστάδας. Μετριέται με παχύμετρο ή με διαμετρομετρική ταινία. Στη διαχειριστική πράξη και έρευνα διακρίνονται διάφορα είδη διαμέτρου, όπως: διάμετρος στηθιαία, διάμετρος μέση, διάμετρος πρεμνική, διάμετρος στο μέσον του κορμού, διάμετρος ελαχίστη, διάμετρος άφλοιος, διάμετρος έμφλοιος.

78. Διάμετρος, άφλοιος: Η διάμετρος, σε όποιο σημείο του δέντρου μετριέται, χωρίς το πάχος του φλοιού.

79 Διάμετρος, ελαχίστη: Με τον όρο αυτό νοείται η λεπτότερη στηθιαία διάμετρος, που πρέπει να έχει ένα δέντρο για να μετρηθεί και να ληφθεί υπόψη στους υπολογισμούς για την εκτίμηση του ξυλαποθέματος και της προσαύξησης ενός πληθυσμού δέντρων. Η ελαχίστη διάμετρος ποικίλλει, αναλόγως του σκοπού για τον οποίο γίνονται οι μετρήσεις.

80. Διάμετρος, έμφλοιος: Η διάμετρος του δέντρου, σε όποιο σημείο του δέντρου μετριέται, συμπεριλαμβανομένου και του πάχους του φλοιού.

81. Διάμετρος, μέση: Στατιστικός όρος, που αναφέρεται στη μέση τιμή της διαμέτρου ενός πληθυσμού δέντρων. Αυτή μπορεί να είναι η διάμετρος του κατά κυκλική επιφάνεια μέσου κορμού ή του κατά κυκλική επιφάνεια κεντρικού κορμού.

82. Διάμετρος, του κατά κυκλική επιφάνεια μέσου κορμού: Είναι η διάμετρος του μέσου κορμού που αντιστοιχεί στη μέση κυκλική επιφάνεια που προκύπτει από τη διαίρεση του άθροισματος των **στηθιαίων κυκλικών επιφανειών** όλων των δέντρων ενός πληθυσμού (μιας συστάδας) με τον αριθμό του συνόλου των δέντρων.

83. Διάμετρος, του κατά κυκλική επιφάνεια κεντρικού κορμού: Στατιστικός όρος. Η διάμετρος αυτή αντιστοιχεί στον κορμό του οποίου η κυκλική επιφάνεια βρίσκεται στο μέσο, δηλαδή διαιρεί στα δύο το άθροισμα των κυκλικών επιφανειών του συνόλου των δέντρων ενός πληθυσμού, τα οποία έχουν καταταχθεί σε σειρά από τα λεπτότερα προς τα χοντρότερα δέντρα .

84. Διάμετρος, πρεμνική: Είναι η διάμετρος του δέντρου στο ύψος της πρεμνικής τομής.

85 Διάμετρος, στηθιαία: Στη δασική διαχειριστική πράξη η διάμετρος των ισταμένων δέντρων μετριέται στο **στηθιαίο ύψος**, που έχει καθοριστεί στο ύψος 1.3m από του εδάφους. Συμβολίζεται με d1.3 για μεμονωμένα δένδρα ή με D1.3 για πληθυσμούς δένδρων.

86. Διάμετρος, στο μέσον του κορμού: Είναι η διάμετρος που μετριέται στο μέσον του συνολικού ύψους του δέντρου.

87. Διαμέτρου, βαθμίδα: Στη διαχειριστική πράξη και έρευνα οι διάμετροι των δέντρων καταγράφονται κατά βαθμίδες συνήθως των 2, ή των 4 εκατοστών (σπάνια του 1 εκατοστού). Οι βαθμίδες διαμέτρου, ομαδοποιούνται σε **κλάσεις βαθμίδων διαμέτρου**.

<i>Βαθμίδα διαμέτρου 2 εκ.</i>	<i>Εύρος της βαθμίδας διαμέτρου σε εκ.</i>	<i>Βαθμίδα διαμέτρου 4 εκ.</i>	<i>Εύρος της βαθμίδας διαμέτρου σε εκ.</i>
8	7,0 - 8,9	12	10,0 - 13,9
10	9,0 - 10,9	16	14,0 - 17,9
12	11,0 - 12,9	20	18,0 - 21,9
....
18	17,0 - 18,9
....	44	42,0 - 45,9
34	33,0 - 34,9	48	46,0 - 49,9
....
72	71,0 - 72,9	72	70,0 - 73,9

88. Διαμέτρου, κλάση: * Κλάσεις βαθμίδων διαμέτρου (132).

89 Διαχείριση, αειφορική: Είναι το σύνολο της δασοπονικής δράσης και των χρήσεων των δασών και των δασικών οικοσυστημάτων γενικότερα, που εφαρμόζονται με τέτοιο τρόπο και σε τέτοια ένταση, ώστε σε όλη την έκταση αυτών να διατηρούνται η βιοποικιλότητα, η παραγωγικότητα, η ικανότητα αναγέννησης, η ζωτικότητα και η δυνατότητα των δασών να εκπληρώνουν στο παρόν και στο μέλλον τις οικολογικές, οικονομικές και κοινωφελείς λειτουργίες σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο, χωρίς να προξενούν ζημίες στα άλλα οικοσυστήματα.

90. Διαχείριση, δασική: Είναι το σύνολο των σχεδιασμένων και λελογισμένων ενεργειών και επεμβάσεων στο δάσος με τον διττό σκοπό της απόληψης από αυτό δασικών προϊόντων και της ταυτόχρονης βελτίωσης της δομής, της υγείας και της **κατά χώρο και χρόνο τάξης** των συστάδων του.

91. Διαχείριση, διαλείπουσα: Διαχείριση κατά την οποία υλοτομείται εφ' άπαξ, με τη συμπλήρωση του **περίτροπου χρόνου**, ολόκληρη η επιφάνεια του δάσους, στο οποίο λόγω της μικρής έκτασης και παραγωγής του, είναι ασύμφορη και αδύνατη η εφαρμογή αειφορικής μεθόδου διαχείρισης

92. Διαχείριση, περιοδική: Κατ' αυτήν τα προβλεπόμενα ετήσια λήμματα, μιας περιόδου ετών, υλοτομούνται αθροιστικά εφ' άπαξ κατ' αντίστοιχα χρονικά διαστήματα (υποδιαίρεσεις) του **περίτροπου χρόνου**. Στα ενδιάμεσα διαστήματα δεν πραγματοποιούνται υλοτομίες.

93. Διαχειριστική κλάση: Διαχειριστική κλάση είναι η ομαδοποίηση συστάδων σε μια αειφορική, υπολογιστική ενότητα, για την οποία υπολογίζεται ένα ενιαίο, κατά **δασοπονικό είδος, λήμμα**. Η διάκριση διαχειριστικής κλάσης προϋποθέτει μια ελάχιστη επιφάνεια. Πέρα από τη βασική προϋπόθεση άλλα κριτήρια για τη διάκριση διαχειριστικών κλάσεων μπορούν ν' αποτελέσουν:

- 1) Η διαχειριστική ή η δασοπονική μορφή των συστάδων (συστάδες σπερμοφυείς, διφυείς, πρεμνοφυείς ή συστάδες ομήλικες, κηπευτές, υποκηπευτές).
- 2) Το δασοπονικό είδος.
- 3) Η πρόθεση αναγωγής.
- 4) Το είδος και η ένταση της εκμετάλλευσης (π.χ. δάσος οικονομικό, δάσος υδρονομικό, δάσος προστατευτικό κλπ).
- 5) Η μορφολογία του εδάφους και οι μεταφορικές συνθήκες.
- 6) Λόγοι περιοριστικοί της διαχείρισης (βοσκή, δουλείες κλπ).
- 7) Σημαντικές διαφορές στην παραγωγικότητα των δασικών σταθμών και στην ποιότητα του παραγόμενου ξύλου.

94. Διαχειριστική Μελέτη: Είναι το τελικό προϊόν του **δασοπονικού σχεδιασμού** και αποτελεί επιστημονικό εργαλείο, μεθοδικής και αποτελεσματικής οργάνωσης της δασικής μονάδας. Πραγματοποιεί ολοκληρωμένη μελέτη του δασικού χώρου, ρυθμίζει τις διάφορες χρήσεις του και επιχειρεί τη χωροχρονική οργάνωση του δάσους. Καταρτίζεται για να ισχύσει 10 έτη και απαρτίζεται κατά κανόνα από τα εξής μέρη: α) Το γενικό και ειδικό μέρος (σε έναν τόμο), β) Το **βιβλίο φύλλων περιγραφής συστάδων** (σε έναν ή περισσότερους τόμους), και γ) Τους χάρτες. Σε μικρής έκτασης δασοπονικές μονάδες, για λόγους ευχρηστίας, τα τρία αυτά μέρη αποτελούν έναν τόμο.

95. Διαχειριστική μορφή: Η διαχειριστική μορφή αναφέρεται στη μορφή των **συστάδων** σαν αποτέλεσμα του είδους της **αναγέννησης** από την οποία προήλθαν. Διακρίνονται τρεις κύριες διαχειριστικές μορφές: α) Η διαχειριστική μορφή της **σπερμοφυούς συστάδας**, β) Η διαχειριστική μορφή της **πρεμνοφυούς συστάδας** και γ) Η διαχειριστική μορφή της **διφυούς συστάδας**.

96. Διαχειριστική μορφή της διφυούς συστάδας: Συστάδα σύνθετης **διαχειριστικής μορφής**, στην οποία η αναγέννηση επιτυγχάνεται εν μέρει με σπερμοβλαστήματα και εν μέρει με πρεμνοβλαστήματα ή ριζοβλαστήματα. Κατά κανόνα συντίθεται από έναν ανώροφο φωτοφύτων **δασοπονικών ειδών**, τα οποία αναγεννώνται με σπερμοβλαστήματα και από έναν υπόροφο σκιοφύτων ή ημισκιοφύτων δασοπονικών ειδών, τα οποία αναγεννώνται με πρεμνοβλαστήματα ή ριζοβλαστήματα. Η διφυής διαχειριστική μορφή αποτελεί κριτήριο για τη διάκριση ξεχωριστής **διαχειριστικής κλάσης** κατά τη σύνταξη της **διαχειριστικής μελέτης** ενός δάσους.

97. Διαχειριστική μορφή της πρεμνοφυούς συστάδας: Συστάδα ιδιαίτερης **διαχειριστικής μορφής**, που προήλθε από πρεμνοβλαστήματα ή ριζοβλαστήματα, τα οποία στην πλήρη εξέλιξή τους επιτυγχάνουν κατά κανόνα μικρό σχετικά **ύψος** και υλοτομούνται με σχετικά μικρούς **περίτροπους χρόνους**. Η πρεμνοφυής διαχειριστική μορφή αποτελεί κριτήριο για τη διάκριση ξεχωριστής **διαχειριστικής κλάσης** κατά τη σύνταξη της **διαχειριστικής μελέτης** ενός δάσους.

98. Διαχειριστική μορφή της σπερμοφυούς συστάδας: Συστάδα ιδιαίτερης **διαχειριστικής μορφής**, που προήλθε από **φυσική ή τεχνητή αναγέννηση** με σπόρους ή με φυτάρια και στην οποία τα δέντρα στο στάδιο της πλήρους εξέλιξής τους υλοτομούνται με σχετικά μεγάλους **περίτροπους χρόνους**. Η σπερμοφυής διαχειριστική μορφή αποτελεί κριτήριο για τη διάκριση ξεχωριστής **διαχειριστικής κλάσης** κατά τη σύνταξη της **διαχειριστικής μελέτης** ενός δάσους.

99. Δοκιμαστική επιφάνεια: * Επιφάνεια, δοκιμαστική (108)

100. Εγκάρσια επιφάνεια: * Κυκλική επιφάνεια (138)

101. Εδαφική πρόσοδος, καθαρή: Είναι η πρόσοδος που απομένει μετά την αφαίρεση από την ακαθάριστη πρόσοδο του κόστους των συντελεστών παραγωγής κεφάλαιο και εργασία, δηλαδή είναι η πρόσοδος που αποδίδει το **δασικό έδαφος**, με την παραδοχή ορισμένου **δασικού επιτοκίου**. * **Περίτροπος χρόνος της μέγιστης εδαφικής προσόδου.**

102 Έδαφος: Βασικός συντελεστής παραγωγής της **Δασοπονίας**. Η προστασία, η συντήρηση και η βελτίωσή του, με σκοπό την αύξηση της παραγωγικής ικανότητάς του, αποτελούν μόνιμο στόχο της δασοπονικής δραστηριότητας.

103. Έκθεση επαλήθευσης διαχειριστικής μελέτης: Είναι στοιχείο της προεγκριτικής διαδικασίας της **διαχειριστικής μελέτης**. Σ' αυτήν επισημαίνονται για διόρθωση τα σφάλματα της μελέτης και διατυπώνονται τυχόν συμπληρωματικές απόψεις και προτάσεις του τοπικού Δασάρχη ή του Δασολόγου που συντάσσει την έκθεση. Συντάσσεται ύστερα από επιτόπια επίσκεψη στο δάσος και διαβημάτησή του, παρόντος, αν είναι δυνατό, του συντάκτη της μελέτης και υποβάλλεται ιεραρχικά, μαζί με τη μελέτη, στην προϊσταμένη Επιθεώρηση Δασών. Αποτελεί προϋπόθεση έγκρισης της διαχειριστικής μελέτης. Η σύνταξή της προβλέπεται από κείμενες διατάξεις της δασικής νομοθεσίας (Αρθ. 141, παρ. 2 Ν. Δ. 86/69), ενώ το περιεχόμενο και ο τύπος κατάρτισής της καθορίζονται από σχετικές εγκύκλιες διαταγές της Δασικής Διοίκησης.

104. Έκτακτη κάρπωση: * Κάρπωση, έκτακτη (127).

105. Έκταση: Η συνολική έκταση μιας δασικής μονάδας είναι δυνατό ν' αποτελείται από δασικές και μη δασικές εκτάσεις. Για τις ανάγκες της διαχείρισης η έκταση διακρίνεται στις εξής κατηγορίες: α) Έκταση Δασοσκεπής, β) Έκταση μερικώς δασοσκεπής, γ) Έκταση γυμνή, δ) Έκταση άγωνα και ε) Έκταση γεωργική.

106. Ενδιάμεσες καρπώσεις: * Καρπώσεις, ενδιάμεσες (124)

107. Επιτόκιο, δασικό: Είναι το επιτόκιο των κεφαλαίων που είναι τοποθετημένα και δρουν στη Δασοπονία. Το ύψος του κυμαίνεται περίπου στο 3%.

108. Επιφάνεια (εσ), δοκιμαστική (ές): Οι δοκιμαστικές επιφάνειες είναι αντιπροσωπευτικά τμήματα του δάσους, στα οποία πραγματοποιούνται πλήρεις απογραφές των αυξητικών και ογκομετρικών παραγόντων αυτού. Τα αποτελέσματα των μετρήσεων ανάγονται στο σύνολο του δάσους.

109. Ηλικία: Η ηλικία ενός δέντρου ή μιας **συστάδας** είναι το χρονικό διάστημα από το έτος φύτευσης του δέντρου ή ίδρυσης της συστάδας μέχρι τη χρονική στιγμή κατά την οποία αυτή (η ηλικία) εκτιμάται. Σε ανομήλικες κατά επιφάνεια συστάδες, με μεγάλο εύρος μεταξύ των ηλικιών των διαφόρων υποεπιφανειών, υπολογίζεται και δίνεται η **μέση ηλικία** της συστάδας.

110. Ηλικία, απόλυτη ή πραγματική: Η απόλυτη ή πραγματική ηλικία δέντρου ή **συστάδας** είναι ίση προς τον πραγματικό χρόνο **αύξησης** του δέντρου ή της συστάδας από τη φύτευσή του ή τη δημιουργία της αντίστοιχα.

111. Ηλικία, δασοπονική ή οικονομική: Είναι μια πλασματική ηλικία δέντρου (πάντοτε μικρότερη της σημερινής πραγματικής) και εκφράζει τον χρόνο, που θα χρειαζόταν αυτό, κάτω από κανονικές συνθήκες αύξησης και στο συγκεκριμένο κλιματεδαφικό περιβάλλον, να αποκτήσει τις διαστάσεις, που έχει σήμερα. Αναφορά στη δασοπονική ηλικία γίνεται σε περιπτώσεις που διάφοροι παράγοντες ανταγωνισμού, σκίασης κλπ. εμποδίζουν την ομαλή αύξηση και εξέλιξη ενός δέντρου, με αποτέλεσμα οι διαστάσεις του να μην ανταποκρίνονται στην **πραγματική ηλικία** του.

112. Ηλικία, μέση σταθμισμένη: Σε ανομήλικες κατά επιφάνεια συστάδες, όταν είναι δυνατός ο διαχωρισμός των ομήλικων υποεπιφανειών μέσα σ' αυτές, η ηλικία των συστάδων δίνεται ως μέση σταθμισμένη ηλικία με τον ακόλουθο τύπο:

$$(10) A_F = \frac{f_1 \cdot a_1 + f_2 \cdot a_2 + \dots + f_n \cdot a_n}{f_1 + f_2 + \dots + f_n}$$

Όπου: A_F = Μέση ηλικία της συστάδας
 f = Η επιφάνεια κάθε ομήλικης ένωσης
 a = Η ηλικία κάθε ομήλικης ένωσης

113. Ηλικία, τελικής υλοτομίας: Ηλικία τελικής υλοτομίας για μεν τις αποψιλωτικά υλοτομούμενες (πρεμνοφυείς ή σπερμοφυείς) ομήλικες συστάδες είναι η ηλικία, που έχουν αυτές κατά τον χρόνο πραγματοποίησης της τελικής (αποψιλωτικής) **υλοτομίας**. Για συστάδες στις οποίες εφαρμόζονται μέθοδοι **φυσικής αναγέννησης**, ως ηλικία τελικής υλοτομίας λαμβάνεται η μέση ηλικία των δέντρων, που υλοτομούνται στις διάφορες αναγεννητικές υλοτομικές φάσεις.

114. Ηλικία, ώριμη: Η ώριμη ηλικία δέντρου ή συστάδας είναι η ηλικία κατά την οποία το δέντρο ή η **συστάδα** αποκτούν την **ωριμότητα για υλοτομία**.

115. Ηλικίας, βαθμίδα: Η ηλικία ενός δέντρου ή μιας συστάδας μετριέται σε ολόκληρα ημερολογιακά έτη. Η βαθμίδα ηλικίας είναι μια άλλη έκφραση για κάθε έτος ηλικίας. Για απλοποίηση διαφόρων υπολογισμών στη δασική διαχειριστική πράξη πολλές βαθμίδες ηλικίας (κατά κανόνα 20 = 20 έτη) συμπτύσσονται σε μια **κλάση ηλικίας**.

116. Ηλικίας, κλάση: Στα πλαίσια της **διαχειριστικής μελέτης**, για λόγους καλύτερης εποπτείας των διαχειριζόμενων δασικών μονάδων, αλλά και απλούστευσης των διαφόρων υπολογισμών οι **ομήλικες συστάδες** κατηγοριοποιούνται σε εικοσαετείς κλάσεις ηλικίας, οι οποίες χαρακτηρίζονται με λατινικούς αριθμούς ως εξής

Κλάση Ηλικίας	Πλαίσιο Ηλικίας
I	1 - 20 έτη
II	21 - 40 "
III	41 - 60 "
IV	61 - 80 "
V	81 - 100 "
K.O.K	.

- 117. Καλλιέργεια δάσους:** Η έννοια της καλλιέργειας του δάσους περιλαμβάνει όλες τις δασοκομικές επεμβάσεις επιλογικού χαρακτήρα, που έχουν σαν στόχο να κατευθύνουν την εξέλιξη μεμονωμένων δέντρων ή ολόκληρων **συστάδων**, με τέτοιο τρόπο, ώστε ο **οικονομικός σκοπός** του δάσους να επιτυγχάνεται στον μέγιστο βαθμό.
- 118. Καλλιέργεια νεοφυτείας:** Είναι το σύνολο των επεμβάσεων στη νεοφυτεία που σκοπό έχουν τη δημιουργία **πυκνοφυτείας** (το επόμενο στάδιο εξέλιξης μετά τη νεοφυτεία) με υγιή και άριστης ποιότητας άτομα και στην επιθυμητή κατά το δυνατό μίξη και σύνθεση.
- 119. Καλλιέργεια πυκνοφυτείας:** Είναι το σύνολο των καλλιεργητικών μέτρων στην πυκνοφυτεία, που έχουν σαν στόχο τη δημιουργία μιας συστάδας κορμιδίων από επιθυμητά **δασοπονικά είδη** στην επιδιωκόμενη αναλογία μίξης και με όσο το δυνατό μεγαλύτερο αριθμό ατόμων μεγάλης αξίας.
- 120. Κανονικό δάσος:** * **Δάσος, κανονικό (60)**
- 121. Κανονικό λήμμα:** * **Λήμμα, κανονικό (144)**
- 122. Κανονικό ξυλαπόθεμα:** * **Ξυλαπόθεμα, κανονικό (165)**
- 123. Καρπώσεις, δευτερεύουσες:** Είναι μη ξυλοπαραγωγικές καρπώσεις (Βοσκή, Θήρα, Ρητίνη, Φυτόχωμα, Καλλωπιστικοί κλάδοι, Αρωματικά φυτά, Καρποί κλπ.), που πραγματοποιούνται στα διαχειριζόμενα δάση παράλληλα με τις **κύριες καρπώσεις**. Οι δευτερεύουσες καρπώσεις σχεδιάζονται στα πλαίσια σύνταξης της διαχειριστικής μελέτης ενός δάσους και αποτελούν ξεχωριστό κεφάλαιο.
- 124. Καρπώσεις, ενδιάμεσες:** Ονομάζονται όλες οι ξυλοπαραγωγικές εκμεταλλεύσεις σε μια **συστάδα**, που πραγματοποιούνται μέχρι πριν από την έναρξη των φάσεων των **αναγεννητικών υλοτομιών**.
- 125. Καρπώσεις κύριες:** Όλες οι εκμεταλλεύσεις ξυλώδη όγκου αποτελούν τις κύριες καρπώσεις, σε αντίθεση με τις **δευτερεύουσες καρπώσεις** που δεν αναφέρονται σε ξυλώδη όγκο.
- 126. Κάρπωση, δασική:** Η απόληψη οποιουδήποτε προϊόντος από το δάσος ονομάζεται δασική κάρπωση. Ωστόσο, κατά κανόνα και αυτός ο όρος υπονοεί περισσότερο την απόληψη ξύλου από το δάσος.
- 127. Κάρπωση, έκτακτη:** Η απρογραμματιστή ή/και απρόβλεπτη κάρπωση ενός δάσους, η οποία δεν περιλαμβάνεται στις ρυθμίσεις της **διαχειριστικής μελέτης** ονομάζεται έκτακτη κάρπωση. Η πραγματοποίησή της γίνεται αναγκαία, άλλοτε εξαιτίας ζημιών, που προξενούν στο δάσος πυρκαγιές, θεομηνίες, ασθένειες, ξηράνσεις κλπ. και άλλοτε, χωρίς να συντρέχει κάποιος από τους παραπάνω λόγους, προκειμένου να καλυφθούν έκτακτες ανάγκες του δασοκτήμονα ή άλλων δικαιούχων.
- 128. Κάρπωση, τελική:** Τελική κάρπωση θεωρείται κάθε απόληψη ξύλου, σαν αποτέλεσμα των επεμβάσεων, που σκοπό έχουν την αναγέννηση της συστάδας. Ωστόσο στις τελικές καρπώσεις συγκαταλέγονται και η μερική ή ολοκληρωτική απομάκρυνση του ανωρόφου μιας διώροφης συστάδας, η απομάκρυνση των διπερίτροπων, τριπερίτροπων κλπ. παρακρατημάτων (στις πρεμνοφυείς συστάδες) ή των παρακρατημάτων - σπορέων σπερμοφυών συστάδων και τέλος όλες οι καρπώσεις κηπευτών συστάδων.

129. Κάρπωσης, ποσοστό: Είναι η σχέση του **λήμματος** μιας συστάδας ή μιας διαχειριστικής κλάσης, προς το πραγματικό **ξυλαπόθεμα** της **συστάδας** ή της **διαχειριστικής κλάσης**. Χρησιμεύει για τον έλεγχο της **αειφορίας**.

130. Κατά χρόνο τάξη: * **Τάξη, κατά χρόνο (204)**

131. Κατά χώρο τάξη: * **Τάξη, κατά χώρο (205)**

132. Κλάσεις βαθμίδων διαμέτρου: Οι βαθμίδες διαμέτρου των 2 ή 4 εκ. ενός πληθυσμού δέντρων ή των δέντρων των δοκιμαστικών επιφανειών ομαδοποιούνται σε κλάσεις βαθμίδων διαμέτρου. Ο σχηματισμός τους γίνεται κυρίως χάριν της ομογενοποίησης του πληθυσμού κατά τμήματα και διευκόλυνσης των διαφόρων στατιστικών υπολογισμών.

Προδ/φές Μελετών Διαχείρισης

Ελλάδα:

Γερμανία: Κάτω Σαξονία

Κλάση Βαθ.Διαμ.	Εύρος	Κλάση Βαθ.Διαμ.	Εύρος
I	7.0 - 20.9 cm	Ia	7.0 - 13.9 cm
II	21.0 - 34.9 cm	Ib	14.0 - 25.9 cm
III	35.0 - 48.9 cm	II	26.0 - 37.9 cm
IV	49.0 cm και άνω	III	38.0 - 49.9 cm
		IV	50.0 - 61.9 cm
		V	62.0 - 73.9 cm
		VI	74.0 και άνω

133. Κλάση ηλικίας: * **Ηλικίας, κλάση (116)**

134. Κλάσεις δέντρων: Οι κλάσεις δέντρων δίνουν την κοινωνική θέση των δέντρων μέσα στη **συστάδα**, π.χ. κλάσεις δέντρων κατά Kraft (1884):

- 0. Ελευθέρως ιστάμενα δέντρα:** Σπορείς, παρακρατήματα.
- 1. Επικυριαρχούντα δέντρα:** Δέντρα με εξαιρετικά ισχυρή κόμη.
- 2. Κυριαρχούντα δέντρα:** Σχηματίζουν κατά κανόνα την κύρια συστάδα και έχουν σχετικά καλά αναπτυγμένη κόμη.
- 3. Συγκυριαρχούντα δέντρα:** Δέντρα με σχεδόν κανονικά διαμορφωμένη κόμη, αλλά σχετικά ασθενώς αναπτυγμένη και συμπιεσμένη.

Τα αριθ. 1 έως 3 αποτελούν την κυριαρχούσα συστάδα

- 4. Κυριαρχηθέντα δέντρα:** Δέντρα με κόμη σχεδόν φθίνουσα, μονόπλευρα ή σημαιοειδώς αναπτυγμένη ή συμπιεσμένη από δύο ή περισσότερες πλευρές.
- 4α. Ενδιάμεσα ιστάμενα δέντρα:** Δέντρα ουσιαστικά ελεύθερα από την κομοστέγη, με κόμη όμως κατά το πλείστο περισιγμένη.
- 4β. Δέντρα με μερικώς υφιστάμενη κόμη:** Το ανώτερο μέρος της κόμης τους είναι ελεύθερο, το κατώτερο στεγασμένο ή ξερό εξαιτίας της κάλυψης.
- 5. Τελείως καταπιεσμένα δέντρα:**
 - 5α. Με βιώσιμη κόμη,** (μόνο σε συστάδες σκιοφύτων ειδών).
 - 5β. Με ξερή ή αποξηραϊνόμενη κόμη.**

Τα αριθ. 4 - 5 αποτελούν την κυριαρχούμενη συστάδα

135. Κόμης, ποσοστό: Είναι η σχέση του μήκους της κόμης προς το συνολικό ύψος του δέντρου. Εκφράζεται σαν μέσο ποσοστό κόμης ορισμένου αριθμού κυριαρχούντων δέντρων μιας συστάδας.

136 Κορμόξυλο: Είναι η συνολική ξυλώδης μάζα του κορμού ενός δέντρου χωρίς τα κλαδιά.

137. Κορμόξυλο, χοντρό (ωφέλιμο): Είναι το μέρος του κορμού με διάμετρο πάνω από 7 εκατοστά.

138. Κυκλική επιφάνεια: * Εγκάρσια επιφάνεια: Είναι το εμβαδόν της εγκάρσιας τομής ενός δέντρου σε ένα οποιοδήποτε ύψος. Συνήθως μετριέται η κυκλική επιφάνεια στο **στηθιαίο ύψος**. Η **στηθιαία κυκλική επιφάνεια** χρησιμοποιείται μαζί με το **μορφοῦψος** για τον υπολογισμό του όγκου μεμονωμένων δέντρων ή ολόκληρων πληθυσμών δέντρων (συστάδων, δοκιμαστικών επιφανειών κλπ.), βάσει της εξισώσεως:

$$(11) v = g hf \quad \text{ή} \quad V = G.HF \quad \text{Όπου:}$$

v, V = Όγκος δέντρου ή συστάδας.

g, G = Στηθιαία κυκλική επιφάνεια δέντρου ή συστάδας

hf, HF = Μορφοῦψος δέντρου ή συστάδας

139. Κυκλική επιφάνεια, μέση: Η μέση κυκλική επιφάνεια αναφέρεται σε πληθυσμό δέντρων και είναι ο λόγος του αθροίσματος των **στηθιαίων κυκλικών επιφανειών** όλων των δέντρων του πληθυσμού, προς τον αριθμό των δέντρων του πληθυσμού. Η μέση κυκλική επιφάνεια δεν πρέπει να συγχέεται με την κυκλική επιφάνεια στο μέσον του κορμού.

140. Κυκλική επιφάνεια, στηθιαία: Είναι η κυκλική επιφάνεια ($g_{1,3}$) της εγκάρσιας τομής ενός δέντρου στο **στηθιαίο ύψος** και εκφράζεται σε μ^2 . Η στηθιαία κυκλική επιφάνεια ολόκληρης συστάδας ($G_{1,3}$) είναι το άθροισμα των επιφανειών των εγκάρσιων τομών στο στηθιαίο ύψος όλων των δέντρων της συστάδας.

141. Κύριο δασοπονικό είδος: * **Δασοπονικό είδος, κύριο (54)**

142. Λήμμα: Είναι η ποσότητα του ξυλώδη όγκου, που καθορίζεται να υλοτομηθεί στα πλαίσια της **διαχειριστικής μελέτης** (προβλεπόμενο λήμμα) ή η ποσότητα του ξυλώδη όγκου που πραγματικά υλοτομείται κατά την υλοποίηση της μελέτης (πραγματοποιηθέν λήμμα). Διακρίνεται σε ετήσιο (αυτό που προβλέπεται να υλοτομηθεί ή υλοτομείται σε ένα διαχειριστικό έτος) και σε συνολικό λήμμα (για όλον τον χρόνο ισχύος της μελέτης).

143. Λήμμα αιφορικό: Το ύψος του αιφορικού λήμματος προσδιορίζεται μικρότερο ή ίσο με την πραγματοποιούμενη προσαύξηση και ελέγχεται με μία από τις αιφορικές μεθόδους.

* **Δείκτες αιφορικότητας.**

144 Λήμμα κανονικό: Είναι το λήμμα του κανονικού δάσους και ισούται (για το κανονικό δάσος) με τη μέση περιτροπική προσαύξηση.

145. Μαζοπίνακας: Πίνακας, ο οποίος επί τη βάσει της **στηθιαίας διαμέτρου** και του **ύψους** (=πίνακας διπλής εισόδου) ή επί τη βάσει μόνο της στηθιαίας διαμέτρου (=πίνακας απλής εισόδου), δίνει τον όγκο ισταμένων δέντρων ενός **δασοπονικού είδους** κατά **βαθμίδες διαμέτρου** εύρους ενός, δύο ή τεσσάρων εκατοστών

146. Μέθοδος διαχείρισης: Είναι το εφαρμοζόμενο σύστημα εκμετάλλευσης και χωροχρονικής οργάνωσης του **ξυλώδους κεφαλαίου** ενός δάσους..

147. Μέθοδος διαχ/σης, συσταδική: * **Συσταδική μέθοδος διαχ/σης (200)**

148. Μέθοδος ελέγχου: Επαγωγική μέθοδος διαχείρισης που εφαρμόζεται κατά κανόνα στα κηπευτά δάση. Κατ' αυτήν πραγματοποιούνται καθολικές απογραφές του ξυλώδους κεφαλαίου και της προσαύξησης (γενική παχυμέτρηση), ανά 7 έως 10 έτη.

149. Μέθοδος επιφανειών: Από τις παλαιότερες μεθόδους διαχείρισης δασών. Κατ' αυτήν η έκταση (F) του διαχειριζόμενου δάσους διαιρείται σε τόσα ετήσια, ίσης επιφάνειας, λήμματα (F:u), όσα είναι και τα έτη του περίτροπου χρόνου (u). Η μέθοδος των επιφανειών αναπτύχθηκε από τον Cotta το 1804 και εφαρμόστηκε από τον ίδιο στη Σαξονία.

150. Μέθοδος όγκων: Ιστορική πλέον μέθοδος διαχείρισης δασών, που αναπτύχθηκε από τον G. L. Hartig το 1795. Κατ' αυτήν ο **περίτροπος χρόνος** διαιρείται σε 20ετείς χρονικές περιόδους, οι οποίες τροφοδοτούνται με ίσες ποσότητες ξυλώδη όγκου (λήμματος), για υλοτομία. Ο σχεδιασμός γινόταν άπαξ για όλο τον περίτροπο χρόνο.

151. Μέση διάμετρος: * Διάμετρος, μέση (81)

152. Μέσο ύψος: * Ύψος, μέσο (227, 228)

153. Μίξης, βαθμός ή ποσοστό: Ο βαθμός ή το ποσοστό μίξης αναφέρεται στην ποσοτική αναλογία μίξης των διαφόρων **δασοπονικών ειδών** μιας μικτής συστάδας ή στο σύνολο ενός μικτού δάσους.

154. Μίξης, είδος: Το είδος μίξης αναφέρεται ονομαστικά στα **δασοπονικά είδη** που συνθέτουν τη μικτή συστάδα προτασσομένου του είδους που επικρατεί, π.χ. Οξιά-Ελάτη ή Ελάτη-Οξιά, αναλόγως αν επικρατεί η Οξιά ή η Ελάτη.

155. Μίξης, μορφή: Η μορφή μίξης αναφέρεται στον τρόπο, με τον οποίο είναι αναμεμιγμένα τα διάφορα **δασοπονικά είδη** μιας **συστάδας** ή ενός δάσους και διακρίνονται μίξη **κατ' άτομο**, μίξη **κατά συδεντρίες**, μίξη **κατά ομάδες** και μίξη **κατά λόχμες**.

156. Μορφάριθμος: Ο μορφάριθμος (f) δίνει τη σχέση του πραγματικού όγκου (v) ενός δέντρου προς τον όγκο ενός συγκριτικού κυλίνδρου (w).

$$(12) \quad f = \frac{v}{w}$$

157. Μορφάριθμος, γνήσιος: Ο γνήσιος μορφάριθμος (λ) είναι ο λόγος του πραγματικού όγκου (v) ενός δέντρου προς τον όγκο ενός κυλίνδρου (w) με μήκος ίσο με το ύψος του δέντρου και διάμετρο ίση προς τη διάμετρο του δέντρου σ' ένα σχετικό ύψος (π.χ. $d_{0.9}$ = διάμετρος στα 9/10 του κορμού από την κορυφή προς τη βάση).

$$(13) \quad \lambda_{0.9} = \frac{v}{w_{0.9}}$$

158. Μορφάριθμος, νόθος (=Ψευδομορφάριθμος,=στηθιαίος μορφάριθμος): Είναι ο λόγος του πραγματικού όγκου (v) ενός δέντρου προς τον όγκο ενός κυλίνδρου (w) με μήκος ίσο προς το ύψος του δέντρου και διάμετρο ίση με τη διάμετρο του δέντρου σε ένα απόλυτο (συγκεκριμένο) ύψος αυτού (κατά κανόνα $d_{1.3}$).

$$(14) \quad f_{1.3} = \frac{v}{w_{1.3}}$$

159. Μορφοσυντελεστής (q): Είναι η έκφραση της ποσοστιαίας σχέσης των διαμέτρων ενός δέντρου σε διάφορα ύψη προς μια διάμετρο αναφοράς του ίδιου δέντρου.

160. Μορφοσυντελεστής, γνήσιος: Ο γνήσιος μορφοσυντελεστής ($\eta_{0,5}$) δίνει τη σχέση της διαμέτρου ενός δέντρου σ' ένα σχετικό ύψος του (κατά κανόνα $d_{0,5}$ = διάμετρος στο μέσον του ύψους του κορμού) προς μία διάμετρο αναφοράς σ' ένα άλλο σχετικό ύψος του ίδιου δέντρου (π.χ. $d_{0,9}$ = διάμετρος στα 9/10 του ύψους από την κορυφή του δέντρου προς τη βάση).

$$(15) \quad \eta_{0,5} = \frac{d_{0,5}}{d_{0,9}}$$

161. Μορφοσυντελεστής, νόθος ή στηθιαίος: Ο νόθος ή στηθιαίος μορφοσυντελεστής (q) είναι η σχέση της διαμέτρου ενός δέντρου σε ένα σχετικό ύψος του (κατά κανόνα $d_{0,5}$ = διάμετρος στο μέσον του ύψους του κορμού), προς τη διάμετρο στο στηθιαίο ύψος ($d_{1,3}$) αυτού.

$$(16) \quad q_{0,5} = \frac{d_{0,5}}{d_{1,3}}$$

162. Μορφοσυντελεστής του HOHENADL: Ο μορφοσυντελεστής του HOHENADL (q_H) είναι η σχέση της διαμέτρου $d_{1,3}$ ενός δέντρου προς τη διάμετρο $d_{0,9}$ αυτού.

$$(17) \quad q_H = \frac{d_{1,3}}{d_{0,9}}$$

163. Ξυλαπόθεμα * Ξυλώδες κεφάλαιο: Ο όρος χρησιμοποιείται για τον ξυλώδη όγκο μιας συστάδας, ενός αθροίσματος συστάδων (**διαχειριστική κλάση**) ή ολόκληρου δάσους. Το ξυλαπόθεμα εκφράζεται συνήθως σε μ3 έμφλοιου ή άφλοιου ξυλώδη όγκου στη μονάδα επιφανείας και στο σύνολο δεδομένης έκτασης δάσους και διακρίνεται σε **κορμόξυλο** και κλαδόξυλο.

164. Ξυλαπόθεμα, επιδιωκτέο: Είναι το ξυλαπόθεμα, του οποίου το ύψος, η σύνθεση και η ποιότητα επιτυγχάνονται στον επιθυμητό βαθμό κάτω από συγκεκριμένες (επιδιωκτέες) συνθήκες σχέσης **κλάσεων ηλικίας, μίξης των δασοπονικών ειδών** και κατάστασης των συστάδων από άποψη ποιότητας και υγείας.

165. Ξυλαπόθεμα, κανονικό: Είναι το ξυλαπόθεμα του **κανονικού δάσους**.

166. Ξυλοβρίθεια: Είναι η σχέση του πραγματικού ξυλώδη όγκου ή της πραγματικής **κυκλικής επιφάνειας** προς τον ξυλώδη όγκο ή την **κυκλική επιφάνεια του κανονικού δάσους**, ίσης έκτασης. * **Βαθμός ξυλοβρίθειας.**

167. Οικονομικότητα: Βασική αρχή της **δασικής διαχείρισης**, η οποία μαζί με την **αρχή της αειφορίας** και την **αρχή της ωφέλειας του κοινωνικού συνόλου** οφείλει να τηρείται τόσο κατά την εκπόνηση (κόστος εκπόνησης) όσο και κατά την εφαρμογή της διαχείρισης ως οικονομικής δραστηριότητας. Η έννοια της οικονομικότητας περιλαμβάνει την επιδίωξη για μια άριστη σχέση μεταξύ δαπανών και απόδοσης ή μεταξύ των διατιθέμενων μέσων και του τελικού οικονομικού αποτελέσματος.

168. Παχύμετρο: Όργανο σε σχήμα (Π) για τη μέτρηση του πάχους (της διαμέτρου) των δέντρων.

169. Περιγραφή συστάδας: * Συστάδας, περιγραφή (201)

170. Περιοδική διαχείριση: * Διαχείριση, περιοδική (92)

171. Περίτροπος χρόνος (Περ. χρ.): Είναι η προκαθορισμένη μέση διάρκεια ζωής και παραγωγής των **συστάδων** μιας **διαχειριστικής κλάσης**, από την ίδρυση μέχρι την οριστική απομάκρυνσή τους, που πραγματοποιείται στα πλαίσια οργανωμένης διαχείρισης. Για τον καθορισμό του χρησιμοποιούνται κριτήρια βιολογικά, τεχνικά και οικονομικά και διακρίνονται: **Βιολογικός Περ. χρ.**, **τεχνικός Περ. χρ.**, **οικονομικός Περ. χρ.** και **Περ. χρ. της μέγιστης ξυλοπαραγωγής**.

172. Περίτροπος χρόνος, βιολογικός: Είναι ο περ. χρόνος που καθορίζεται με κριτήριο τη **φυσιολογική ωριμότητα** των συστάδων. Ο καθορισμός του είναι δυνατό να γίνει π.χ. με κριτήριο την λόγω **ηλικίας** εμφάνιση κάποιας ασθένειας, την καταλληλότητα της ηλικίας για **φυσική αναγέννηση** των συστάδων κ.α.

173. Περίτροπος χρόνος, οικονομικός: Ο οικονομικός περίτροπος χρόνος καθορίζεται με καθαρά οικονομικά κριτήρια. Αναλόγως του οικονομικού σκοπού διακρίνονται τρία κύρια είδη οικονομικού περίτροπου χρόνου: Περίτροπος χρόνος της **μέγιστης δασικής προσόδου**, περίτροπος χρόνος της **μέγιστης εδαφικής προσόδου**, περίτροπος χρόνος της **μέγιστης αποδοτικότητας**.

α) Περίτροπος χρόνος της **μέγιστης δασικής προσόδου** για κανονικό δάσος ενός H_a :

$$WR = \frac{A_u + \Sigma D - (c + u \cdot v)}{u} = 0,0_p \cdot (B + H_m) * \text{Max.}$$

β) Περίτροπος χρόνος της μέγιστης εδαφικής προσόδου ανά H_a :

$$BR = \frac{A_u + \Sigma D - (c + u \cdot v) - 0,0_p \cdot \Sigma H_m}{u} = 0,0_p \cdot B * \text{Max.}$$

γ) Περίτροπος χρόνος της **μέγιστης αποδοτικότητας (του μέγιστου επιτοκίου)** ανά H_a :

$$p = \frac{A_u + \Sigma D - (c + u \cdot v)}{u (B + H_m)} \cdot 100 * \text{Max.}$$

Όπου: WR = Καθαρή δασική πρόσοδος

BR = Καθαρή εδαφική πρόσοδος

p = Επιτόκιο

A_u = Αξία ξυλαποθέματος κατά την υλοτομία στην ηλικία u απηλλαγμένη των δαπανών συγκομιδής (Δρχ. / H_a)

ΣD = Αξία όλων των ενδιαμέσων καρπώσεων απηλλαγμένη των δαπανών συγκομιδής

c = Μέση ετήσια δαπάνη αναδάσωσης

v = Ετήσια διοικητικά έξοδα ανά H_a

u = Περίτροπος χρόνος

$u \cdot v$ = Ετήσια έξοδα διοίκησης της διαχειριστικής κλάσης

B = Αξία εδάφους (Δρχ. / H_a)

H_m = Μέση ανά H_a αξία των συστάδων της διαχειριστικής κλάσης

174. Περίτροπος χρόνος, τεχνικός: Είναι ο χρόνος παραγωγής που χρειάζονται τα δέντρα για ν' αποκτήσουν τις κατάλληλες διαστάσεις, που απαιτούνται για συγκεκριμένες τεχνικές κατασκευές και χρήσεις.

175. Περίτροπος χρόνος της μέγιστης ξυλοπαραγωγής: Καθορίζεται ως το χρονικό διάστημα από την ίδρυση των συστάδων μέχρι τη χρονική στιγμή κατά την οποία η **μέση περιτροπική αύξηση** επιτυγχάνει τη μέγιστη τιμή της. Το ύψος αυτού του περίτροπου χρόνου εξαρτάται σημαντικά από το **δασοπονικό είδος** και την **ποιότητα τόπου**.

176. Πίνακας κλάσεων ηλικίας: Απαραίτητος πίνακας των διαχειριστικών μελετών **ομήλικων δασών**, στον οποίο όλες οι συστάδες του διαχειριζόμενου δάσους εντάσσονται, με βάση την πραγματική ηλικία τους, στις διάφορες **κλάσεις ηλικίας**, με αναφορά για κάθε μία στο έτος υλοτομίας της. Με βάση αυτόν τον πίνακα και ανάλογη συντόμευση ή επιμήκυνση του **περίτροπου χρόνου** ορισμένων συστάδων επιχειρείται η εξομάλυνση της κατάστασης του δάσους, ώστε, μετά από ένα χρονικό διάστημα, όλες οι κλάσεις ηλικίας να περιλαμβάνουν κατά το δυνατό ίσες εκτάσεις και ίσα ξυλαποθέματα, για την απρόσκοπτη εφαρμογή **αιιφορικής διαχείρισης**.

177. Πίνακας όγκων: * Μαζοπίνακας (145)

178. Πίνακας παραγωγής: Πίνακας που δίνει την κατά ha ξυλοπαραγωγή ομήλικων **συστάδων**, από την **ηλικία** της πρώτης **αραίωσης** μέχρι μια ανώτατη ηλικία γύρω από τον **περίτροπο χρόνο**. Για κάθε **δασοπονικό είδος** συντάσσονται κατά κανόνα 3 έως 5 πίνακες παραγωγής, καθένας από τους οποίους αντιστοιχεί σε μια **ποιότητα τόπου**. Δίνει το **ύψος**, τη **διάμετρο**, τον **μορφάριθμο** και τον **όγκο** της παραμένουσας και της απομακρυνόμενης **συστάδας**. Περιέχει ακόμη την ανά 5ετία **προσαύξηση** σε m^3 και τον αριθμό και όγκο των προς απομάκρυνση ατόμων. Ο πίνακας παραγωγής απεικονίζει το **κανονικό δάσος** κι αποτελεί χρήσιμο βοηθητικό εργαλείο της διαχειριστικής και γενικότερα της δασοπονικής πράξης.

179. Πίνακας υλοτομίας: Ο όρος χρησιμοποιείται για δύο διαφορετικά πράγματα και σημαίνει:

α) Την αυτοτελή, πολύ απλοποιημένη και σύντομη έκθεση διαχείρισης δάσους, με κύριο στοιχείο τον πίνακα που περιέχει τις προς υλοτομία συστάδες με τα αντίστοιχα λήμματα. Συντάσσεται για δάση μικρής σχετικά **έκτασης** και παραγωγής και ισχύει για ένα έτος. Ωστόσο πίνακας υλοτομίας είναι δυνατό να συνταχθεί και για τμήμα (ίσης προς το ετήσιο λήμμα έκτασης) μεγαλύτερου δάσους, όταν για οποιονδήποτε λόγο καθυστερεί η ολοκλήρωση της νέας **διαχειριστικής μελέτης** (Αρθ. 12 παρ. 2, Π. Δ. 19-11-1928). Και σ' αυτή την περίπτωση ο πίνακας υλοτομίας ισχύει για ένα έτος.

β) Τον ενσωματωμένο στη διαχειριστική μελέτη πίνακα, στον οποίο περιέχονται οι προς υλοτομία συστάδες ομαδοποιημένες κατά έτη υλοτομίας.

180. Ποιότητα τόπου: Η ποιότητα τόπου ενός δασικού σταθμού είναι μια άλλη έκφραση για την παραγωγική ικανότητά του. Για κάθε **δασοπονικό είδος** διακρίνονται κατά κανόνα 3 έως 5 ποιότητες τόπου, οι οποίες για τις ίδιες ηλικίες δέντρων χαρακτηρίζονται από διαφορετική αύξηση και παραγωγή. * **Πίνακας παραγωγής**.

181. Στηθιαία διάμετρος: * Διάμετρος, στηθιαία (85)

182. Στηθιαία κυκλική επιφάνεια: * Κυκλική επιφάνεια, στηθιαία (140)

183. Στηθιαίο ύψος: * Ύψος, στηθιαίο (225)

184. Στηθιαίος μορφοσυντελεστής: * Μορφ/στής, στηθιαίος ή νόθος (161)

185. Στρωμάτωση: Στρωμάτωση δάσους είναι η διαίρεση της έκτασης του δάσους σε ομοιογενή υποσύνολα, που ονομάζονται "στρώματα". Κάθε στρώμα περιλαμβάνει ομοιογενή τμήματα δάσους, πέρα από τα στενά όρια της συστάδας ή του τμήματος, με κριτήριο ομοιογένειας τον όγκο, την προσαύξηση, την ποιότητα του ξυλαποθέματος κλπ. και με σκοπό οι επιφάνειες ενός στρώματος να τύχουν των ίδιων δασοκομικών χειρισμών κατά την υλοποίηση της μελέτης.

186. Συγκόμωση: Ο όρος "συγκόμωση" εκφράζει τον τρόπο με τον οποίο παρατίθενται μεταξύ τους οι κόμης των δέντρων μιας συστάδας.

187. Συγκόμωσης, βαθμός: Είναι ο λόγος του αθροίσματος της προβολής των κομών των δέντρων μιας συστάδας προς το εμβαδόν της επιφανείας της. Έτσι ο βαθμός συγκόμωσης μπορεί να είναι μεγαλύτερος, ίσος ή μικρότερος της μονάδας. Ο βαθμός συγκόμωσης εκφράζεται είτε σε ποσοστά της επιφανείας της συστάδας, είτε περιγραφικά ως εξής :

- α) **Σύμπυκτη συγκόμωση:** Οι κόμης των δέντρων εισχωρούν βαθιά η μία μέσα στην άλλη.
- β) **Κλειστή ή κανονική συγκόμωση:** Οι κόμης εφάπτονται μεταξύ τους με τις άκρες των κλαδιών.
- γ) **Χαλαρή συγκόμωση:** Η απόσταση των κομών μεταξύ τους είναι τόση, που ανάμεσά τους δεν χωράει μία ακόμη κόμη.
- δ) **Φωτεινή συγκόμωση:** Η απόσταση των κομών μεταξύ τους είναι τόση, που ανάμεσά τους χωράει μία ακόμη κόμη.
- ε) **Αραιά συγκόμωση:** Η απόσταση των κομών μεταξύ τους είναι τόση, που ανάμεσά τους χωρούν περισσότερες από μία κόμης.

Η συγκόμωση μπορεί να διακριθεί ακόμη σε **ομοιόμορφη** ή **ανομοιόμορφη**, σε **διάκενη** και σε **διάσπαρτη**.

188 Συστάδα (δασοκομική): Μια επί μέρους επιφάνεια δάσους, η οποία λόγω της σύνθεσης, της δομής, της ηλικίας των δέντρων και των συνθηκών αύξησης ή λόγω οποιουδήποτε άλλου γνωρίσματος, διαφέρει από το δάσος που την περιβάλλει και η οποία καταλαμβάνει τόση έκταση, ώστε ν' αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερου δασοκομικού χειρισμού (Μικρές συστάδες: 0,3-1,0 ha. Μεγάλες συστάδες >1,0 ha).

189. Συστάδα (διαχ/στική): * Υπομήμα: Η συστάδα είναι κατ' αρχήν έννοια της Δασοκομικής. Επικράτησε όμως στην ελληνική διαχειριστική πράξη ως συνώνυμο του υπομήματος. Με τη διαχειριστική της έννοια η συστάδα είναι η μικρότερη μόνιμα οριοθετημένη μονάδα επιφανείας του δασοπονικού σχεδιασμού κι' αποτελεί μέρος του διαχειριστικού **τμήματος**. Χαρακτηρίζεται με μικρό γράμμα του ελληνικού Αλφάβητου, το οποίο ακολουθεί τον αραβικό αριθμό του τμήματος στο οποίο ανήκει π.χ. 1α, 1β, 1γ κ.ο.κ.

190. Συστάδα, αμιγής: Αμιγής θεωρείται μια συστάδα όταν συγκροτείται από ένα μόνο δασοπονικό είδος ή όταν το επικρατέστερο δασοπονικό είδος καλύπτει περισσότερο από το 90% της συνολικής επιφανείας της.

191. Συστάδα ασταθής: Ασταθής θεωρείται μια συστάδα όταν τα δέντρα της από άποψη υγείας και ποιότητας βρίσκονται σε τέτοια κατάσταση, ώστε να κινδυνεύει να μετατραπεί σε **κρίσιμη συστάδα**.

192. Συστάδα, διώροφη: Συστάδα στην οποία οι κόμες των δέντρων βρίσκονται σε δύο διαφορετικά επίπεδα, είτε λόγω διαφορετικής ηλικίας, είτε λόγω μίξεως δασοπονικών ειδών που έχουν διαφορετικούς ρυθμούς αύξησης ή που επιτυγχάνουν διαφορετικά τελικά ύψη.

193. Συστάδα, κρίσιμη: Κρίσιμη χαρακτηρίζεται μια γερασμένη συστάδα ή κάποια που συγκροτείται από άτομα κακόμορφα, κουφαλερά, σάπια, προσβεβλημένα κλπ. Στα πλαίσια της διαχείρισης ενός δάσους οι κρίσιμες συστάδες αναγεννώνται κατά προτίμηση πρώτες στο συντομότερο δυνατό χρόνο.

194. Συστάδα, μικτή: Είναι η συστάδα στη σύνθεση της οποίας εκτός από το κυριαρχούν δασοπονικό είδος συμμετέχουν ένα ή περισσότερα δασοπονικά είδη σε αναλογία μεγαλύτερη του 10%.

195. Συστάδα, μονώροφη: Συστάδα στην οποία οι κόμες των δέντρων βρίσκονται σχεδόν στο ίδιο επίπεδο.

196. Συστάδα, τριώροφη: Συστάδα στην οποία οι κόμες των δέντρων σχηματίζουν τρεις ορόφους.

197. Συστάδα, πολυώροφη: Συστάδα στην οποία οι κόμες των δέντρων διαμορφώνουν περισσότερους των τριών ορόφων.

198. Συστάδα σταθερή: Σταθερή θεωρείται η συστάδα τα δέντρα της οποίας από άποψη υγείας και ποιότητας είναι σε καλή κατάσταση, ώστε να μπορεί αυτή να διατηρηθεί για 40 έως 50 έτη ακόμη.

199. Συστάδα, ώριμη: Όριμη είναι μία συστάδα όταν έχει φθάσει στην ώριμη για τελική υλοτομία και αναγέννηση ηλικία.

200. Συστάδας, απογραφή: Κύριος στόχος της απογραφής μιας συστάδας, στα πλαίσια του δασοπονικού σχεδιασμού, είναι η μέτρηση και η καταγραφή των ογκομετρικών παραμέτρων και μέσω αυτών ο υπολογισμός του **ξυλαποθέματος**, της **προσαύξησης** και του **λήμματος** και παράλληλα η καταγραφή των απαραίτητων στοιχείων για μια ολοκληρωμένη απεικόνιση της σύνθεσης και της όλης κατάστασης της συστάδας.

201. Συστάδας, περιγραφή: Είναι η λεκτική και αριθμητική περιγραφή της συστάδας και πραγματοποιείται στο **φύλλο περιγραφής της συστάδας**, το οποίο αποτελεί μέρος του δασοπονικού σχεδίου. Η περιγραφή της συστάδας περιλαμβάνει:

α. Στοιχεία γεωγραφικής και διοικητικής υπαγωγής, έκτασης, ανάγλυφου, εδάφους, παρεδαφιαίας βλάστησης.

β. Δασοπονικά είδη και ποσοστά μίξης.

γ. Ποιότητες τύπου.

δ. Δασοπονική και διαχειριστική μορφή.

ε. Ηλικία

στ. Ξυλοβρίθεια

ζ. Στοιχεία αναγέννησης.

η. Τον κατά εκτάριο ξυλώδη όγκο και την προσαύξηση.

θ. Τον ώριμο (υλοτομητέο) ξυλώδη όγκο.

ι. Την κατάσταση υγείας του ξυλαποθέματος και τέλος

ια. Τα διαχειριστικά και δασοκομικά μέτρα στο χρόνο ισχύος της μελέτης.

202. Συσταδική μέθοδος διαχείρισης: Μέθοδος διαχείρισης κατά την οποία κάθε συστάδα του δάσους αντιμετωπίζεται σαν αυτοτελής διαχειριστική μονάδα, για την οποία υπολογίζεται ξεχωριστό (συσταδικό) λήμμα και η οποία υφίσταται χειρισμούς ανάλογα με τις ανάγκες, που προκύπτουν από τη λεπτομερή απογραφή και ανάλυση της τρέχουσας κατάστασής της και τους στόχους σχεδιασμού.

203. Συσταδικός τύπος: Η έννοια του συσταδικού τύπου αναφέρεται για ένα σύνολο συστάδων ομαδοποιημένων με κριτήριο την ομοιογένεια στη σύνθεση του ξυλαποθέματος, στον όγκο και στον ρυθμό αύξησής τους και οι οποίες πέραν αυτών υπέστησαν στο παρελθόν και πρόκειται να υποστούν και στο μέλλον τους ίδιους δασοκομικούς χειρισμούς.

204. Τάξη, κατά χρόνο: Βασική επιδίωξη της δασικής διαχείρισης. Σκοπός της είναι η δημιουργία χρονικής τάξης κατά τη διαχείριση ενός δάσους, έτσι ώστε ο μέσος χρόνος παραγωγής (**περίτροπος χρόνος**) των συστάδων κάθε **διαχειριστικής κλάσης** και οι χρόνοι επανάληψης των επεμβάσεων στις συστάδες (**χρόνος περιφοράς**) να είναι οι ενδεδειγμένοι και να παραμένουν αμετάβλητοι, ώστε ο δασοπονικός σκοπός να επιτυγχάνεται κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

205. Τάξη, κατά χώρο: Βασική επιδίωξη της διαχείρισης ομήλικων δασών. Ο σκοπός της κατά χώρο τάξης συνίσταται στη μέγιστη διασφάλιση της δασικής παραγωγής ενός δάσους μέσω της δομής και της κατά χώρο διάταξης των συστάδων του, δηλαδή της κανονικής αλληλουχίας των ηλικιών και κατ' ακολουθία των υψών των συστάδων.

206. Τελική κάρπωση: * Κάρπωση, τελική (128)

207. Τμήμα, (διαχειριστικό): Είναι η μόνιμη μονάδα διαχειριστικής διαίρεσης της επιφάνειας του δάσους, η οποία διαιρείται περαιτέρω σε **συστάδες**. Κριτήρια για την υπαγωγή των εκτάσεων του δάσους στο ίδιο διαχειριστικό τμήμα αποτελούν οι κοινές συνθήκες μεταφοράς, οι συνθήκες εδάφους και ανάγλυφου, η διαχειριστική μορφή και τα δασοπονικά είδη. Τα διαχειριστικά τμήματα ορίζονται κατά κανόνα από δρόμους, φυσικές χαρακτηριστικές γραμμές (ράχες, ρέματα), αντιπυρικές ζώνες, αγρούς και όρια ιδιοκτησιών.

208. Τρέχουσα ετήσια προσαύξηση: (Προσ)Αύξηση, τρέχουσα ετήσια (30)

209. Υλοτομία: Είναι η κοπή και στη συνέχεια η απομάκρυνση των δέντρων από το δάσος. Γίνεται για λόγους καλλιεργητικούς, αναγεννητικούς, καρπωτικούς και εκμεταλλευτικούς. Αναλόγως του σκοπού διακρίνονται **καλλιεργητικές, αναγεννητικές, καρπωτικές και εκμεταλλευτικές υλοτομίες**.

210. Υλοτομίες αναγεννητικές: Σκοπός τους είναι η αναγέννηση των ώριμων συστάδων με τη δημιουργία σ' αυτές κατάλληλου περιβάλλοντος και ευνοϊκών συνθηκών για την επίτευξη φυσικής αναγέννησης.

211. Υλοτομίες, αποψιλωτικές: Υλοτομίες κατά τις οποίες απομακρύνονται δια μιας όλα τα δέντρα της μητρικής συστάδας.

212. Υλοτομίες εκμεταλλευτικές: Υλοτομίες που αποσκοπούν στη ρευστοποίηση του ξυλαποθέματος χωρίς να λαμβάνουν μέριμνα για την καλλιέργεια ή/και την αναγέννηση των συστάδων.

213. Υλοτομίες, καλλιεργητικές: Υλοτομίες που πραγματοποιούνται με στόχο την καλλιέργεια του ξυλαποθέματος των συστάδων.

214. Υλοτομίες καρπωτικές: Οι καρπωτικές υλοτομίες ταυτίζονται είτε με τις καλλιεργητικές, είτε με τις αναγεννητικές υλοτομίες και η μέσω αυτών απόληψη ξυλώδους όγκου έρχεται σαν επακόλουθο των καλλιεργητικών και αναγεννητικών επεμβάσεων.

215. Υλοτομίες, κρασπεδικές: Οι κρασπεδικές υλοτομίες είναι ένα είδος αποψιλωτικών, αναγεννητικών υλοτομιών κατά κρασπεδικές λωρίδες με διάφορα πλάτη.

216. Υλοτομίες, προπαρασκευαστικές: Οι προπαρασκευαστικές υλοτομίες είναι μία φάση των **υπόσκιων αναγεννητικών υλοτομιών**, που πραγματοποιούνται με τον διττό σκοπό της προετοιμασίας της συστάδας για σποροπαραγωγή και του εδάφους για υποδοχή των σπόρων.

217. Υλοτομίες, σποράς: Αποτελούν φάση των **υπόσκιων υλοτομιών** και πραγματοποιούνται με σκοπό τη δημιουργία του κατάλληλου φυτρωτικού και αυξητικού περιβάλλοντος στη συστάδα για τη φύτευση των σπόρων και την εξέλιξη των φυταρίων στο πρώτο στάδιο αμέσως μετά τη φύτευσή τους.

218. Υλοτομίες, υπόσκιες: Αναγεννητικές υλοτομίες που επιδιώκουν τη φυσική αναγέννηση κάτω από την κομοστέγη της μητρικής συστάδας και οι οποίες διακρίνονται σε τρεις φάσεις, δηλαδή στη φάση των **προπαρασκευαστικών υλοτομιών**, τη φάση των **υλοτομιών σποράς** και τέλος τη φάση των **φωτοδότιδων υλοτομιών**.

219. Υλοτομίες, φωτοδότιδες: Οι φωτοδότιδες υλοτομίες αποτελούν μια φάση των **υπόσκιων αναγεννητικών υλοτομιών** και συνίστανται στην αραίωση της μητρικής συστάδας με σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών φωτισμού της αρτιφυτείας ή νεοφυτείας για την παραπέρα εξέλιξή τους.

220. Υλοτόμιο: Η επιφάνεια δάσους στην οποία διενεργείται τακτική (προγραμματισμένη) υλοτομία ξυλώδους όγκου.

221. Υποεπιφάνεια: Τμήμα (υποδιαίρεση) της επιφάνειας της **συστάδας**, μικρού κατά κανόνα εμβαδού, το οποίο διακρίνεται από το υπόλοιπο μέρος της συστάδας λόγω διαφορών στην πυκνότητα, το δασοπονικό είδος, την ποιότητα τόπου, τη διαχειριστική ή δασοπονική μορφή κ.α. και χαρακτηρίζεται με την προσθήκη ενός αραβικού αριθμού ως δείκτη στο γράμμα που χαρακτηρίζει τη συστάδα, π.χ. 1α1, 1α2, ... 1αν. Ως ελάχιστο εμβαδόν της υποεπιφάνειας καθορίζεται 0,3 ha. Τα όριά της είναι μεταβαλλόμενα, ανάλογα με τις μεταβολές στη σύνθεση και δομή της συστάδας.

222. Υποτμήμα: * Συστάδα (189)

223. Υψοκαμπύλη συστάδας: Υψοκαμπύλη συστάδας είναι η γραφική παράσταση της σχέσης (h/d), δηλαδή της σχέσης των υψών προς τις αντίστοιχες διαμέτρους των δέντρων μιας συστάδας. Η υψοκαμπύλη **ομήλικης αμιγούς συστάδας** είναι καμπύλη κατάστασης της συστάδας σε δεδομένη χρονική στιγμή και δεν έχει σχέση με την καμπύλη αύξησης του **ύψους** της συστάδας

224. Ύψος δέντρου: Το ύψος δέντρου μπορεί γενικά να ορισθεί σαν η υψομετρική διαφορά μεταξύ της κορυφής και του κατώτατου σημείου του υπέργειου μέρους του δέντρου.

225. Ύψος, στηθιαίο: Το στηθιαίο ύψος (h1.3) ισούται με 1,30 μ. από του εδάφους.

226. Ύψος συστάδας: Το ύψος συστάδας είναι στατιστικό μέγεθος και αφορά στον πληθυσμό των δέντρων που τη συγκροτούν. Αναλόγως του τρόπου υπολογισμού διακρίνονται διάφορα είδη υψών μιας συστάδας, όπως: **α) Το αριθμητικό μέσο ύψος, β) Το ύψος του κατά κυκλική επιφάνεια μέσου κορμού, γ) Το ανώτερο ύψος, και δ) Το κορυφαίο ύψος.**

227. Ύψος, μέσο αριθμητικό: Είναι ο αριθμητικός μέσος όρος των υψών των δέντρων της συστάδας και προκύπτει από τη διαίρεση του αθροίσματος των υψών όλων των δέντρων της συστάδας με τον αριθμό των δέντρων της.

228. Ύψος, του κατά κυκλική επιφάνεια μέσου κορμού: Μέσο ύψος της συστάδας που αντιστοιχεί στο ύψος του κατά κυκλική επιφάνεια μέσου κορμού της συστάδας. Λαμβάνεται από την **υψοκαμπύλη** της συστάδας (εφόσον έχει δημιουργηθεί τέτοια) δι' αναγνώσεως πάνω από τη διάμετρο που αντιστοιχεί στον **κατά κυκλική επιφάνεια μέσο κορμό** ή υπολογίζεται σαν αριθμητικός μέσος όρος του ύψους ορισμένων (3 - 5) μέσων κατά κυκλική επιφάνεια κορμών της συστάδας.

229. Ύψος, ανώτερο: Είναι το ύψος του κατά κυκλική επιφάνεια μέσου κορμού ενός σχετικά σταθερού, απόλυτα όμως μεταβαλλόμενου αριθμού χονδρότερων δέντρων της συστάδας. Το **ανώτερο ύψος κατά Weise** π.χ. (h_w), είναι το ύψος του κατά κυκλική επιφάνεια μέσου κορμού των 20% χονδρότερων δέντρων ανά ha.

230. Ύψος, κορυφαίο: Είναι το ύψος του κατά κυκλική επιφάνεια μέσου κορμού των 100 χονδρότερων δέντρων στο εκτάριο (h_{100}). Αντί των 100 χονδρότερων μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν 200 ή 50, οπότε θα είναι h_{200} ή h_{50} .

231. Φυσικές συνθήκες: Η έννοια αναφέρεται στο σύνολο των παραγόντων που εξαρτώνται από το κλίμα, το έδαφος και το ανάγλυφο του εδάφους και επηρεάζουν με διάφορους τρόπους τη διαχείριση ενός δάσους. Οι φυσικές συνθήκες αποτελούν ξεχωριστό κεφάλαιο της **διαχειριστικής μελέτης**.

232. Φωτοδότιδες υλοτομίες: * Υλοτομίες, φωτοδότιδες (219)

233. Χρόνος αναγέννησης: Ο χρόνος αναγέννησης για **ομήλικες συστάδες** είναι η προ-σχεδιασμένη χρονική περίοδος που απαιτείται από την έναρξη μέχρι την πλήρη εγκατάσταση της αναγέννησης στη συστάδα ή μέχρι την απομάκρυνση της μητρικής συστάδας.

234. Χρόνος αναγέννησης, γενικός: Ο όρος χρησιμοποιείται για **υποκηπευτές συστάδες** και εκφράζει τον χρόνο που απαιτείται για να αναγεννηθεί ολόκληρη η συστάδα. Κατά κανόνα ο γενικός χρόνος αναγέννησης των υποκηπευτών συστάδων κυμαίνεται μεταξύ 30 και 60 ετών.

235. Χρόνος αναγέννησης, ειδικός: Ο όρος εκφράζει τον χρόνο που απαιτείται για την αναγέννηση ενός **κέντρου αναγέννησης** ή μεγαλύτερης με υπόσκιες υλοτομίες αναγεννώμενης έκτασης. Ο **ειδικός χρόνος αναγέννησης** κυμαίνεται από 5 έως 20 έτη, αναλόγως του δασοπονικού είδους.

236. Χρόνος αναγωγής: Είναι το χρονικό διάστημα που απαιτείται για τη μετάβαση από μια **διαχειριστική μορφή** σε μια άλλη.

237. Χρόνος ανόδου: Είναι το χρονικό διάστημα που χρειάζονται τα δέντρα μιας συστάδας για να ανέλθουν από μια βαθμίδα διαμέτρου στην αμέσως μεγαλύτερη.

238. Χρόνος διαχείρισης: Ο χρόνος διαχείρισης ταυτίζεται με το χρόνο ισχύος της **διαχειριστικής μελέτης**.

239 Χρόνος εξίσωσης: Είναι το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την ομαλοποίηση μιας κατάστασης σ' ένα διαχειριζόμενο δάσος π.χ. αύξηση του **ξυλαποθέματος** στο επιθυμητό ύψος, ομαλοποίηση των **κλάσεων ηλικίας** κ.ά. Ο χρόνος εξίσωσης κυμαίνεται κατά κανόνα από 20 έως 40 έτη, συμβολίζεται με (a) και υπεισέρχεται ως παράγοντας σε πολλούς **μαθηματικούς τύπους**, που χρησιμοποιούνται στη **δασική διαχειριστική**.

240. Χρόνος, περίτροπος: * **Περίτροπος χρόνος (171)**

241. Χρόνος περιφοράς: Είναι το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ δύο υλοτομικών επεμβάσεων στην ίδια **συστάδα**. Στην ελληνική δασοπονική πράξη επικράτησε και εφαρμόζεται κατά κανόνα 10ετής χρόνος περιφοράς.

242. Ώριμη διάμετρος: Η έννοια της ώριμης διαμέτρου προσδιορίζει το κατώτατο όριο διαμέτρου, πάνω από το οποίο η διάμετρος αποκτά την **ωριμότητα για υλοτομία**. Το κατώτατο αυτό όριο προκαθορίζεται και τίθεται ως δασοπονικός σκοπός και συνεπώς η επίτευξή του σημαίνει και επίτευξη του δασοπονικού σκοπού

243. Ωριμότητα για υλοτομία: Κατάσταση δέντρου ή συστάδας κατά την οποία μπορούν να υλοτομηθούν βάσει των τεχνικών χαρακτηριστικών τους (διαστάσεις) ή της ηλικίας τους, που έχουν προσδιορισθεί από τον **δασοπονικό σκοπό**.

244. Ώριμη ηλικία: * **Ηλικία, ώριμη (114)**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

"ALLGEMEINE FORST-ZEITSCHRIFT", 1954	Die Festlegung von Forsteinrichtungsbezeichnungen. Bayerischer Landwirtschaftsverlag GmbH., Muenchen
ASSMANN, E. 1961	Waldetragskunde. BLV Verlagsgesellschaft Muenchen Bonn Wien, 1961
ΑΣΤΕΡΗΣ, Κ. 1990	Δασική Διαχειριστική, Θεσσαλονίκη 1990
BAADER, G. 1945	Forsteinrichtung als nachhaltige Betriebsfuehrung und Betriebsplanung. J. D. Sauerlaender's Verlag, Frankfurt am Main
BONNEMANN, A. 1967	Waldbauliche Terminologie. J. D. Sauerlaender's Verlag, Frankfurt am Main
GALANOS, F. 1983	Moeglichkeiten der Uebernahme deutscher Forsteinrichtungsmethoden in Griechenland, Goettingen
ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ, Α. 1973	Εγχειρίδιον Δενδρομετρίας. Θεσσαλονίκη 1973
ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ, Α. 1974	Εγχειρίδιον Δασικής Διαχειριστικής. Θεσ/νίκη 1974
ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΡΟΣ, Π. 1982	Δασική Νομοθεσία. Αθήνα 1982
KRAMER, H. 1976, 1984	Grundlagen zur forstlichen Ertragskunde, Goettingen
KRAMER, H. 1976, 1985	Begriffe der Forsteinrichtung. J. D. Sauerlaender's Verlag, Frankfurt am Main, 1976, 1985
KRAMER, H. 1982	Nutzungsplanung in der Forsteinrichtung. J. D. Sauerlaender's Verlag, Frankfurt am Main
KRAMER, H., AKCA, A., 1982	Leitfaden fuer Dendrometrie und Bestandesinventur. J. D. Sauerlaender's Verlag, Frankfurt am Main
LEIBUNDGUT, H. 1970	Η καλλιέργεια του δάσους. Θεσσαλονίκη 1970 (Μεταφ. Διασκ. Σ. Ντάφης)
ΝΤΑΦΗΣ, Σ. 1975	Δασοκομία, μέρος β' (εφηρμοσμένη δασοκομική). Θεσ/νίκη 1975
PRODAN, M. 1965	Holzmesslehre. J. D. Sauerlaender's Verlag, F. a. M.
RICHTER, A. 1963	Einfuehrung in die Forsteinrichtung. Neumann Verlag, Radebeul
SCHOBER, R. 1975	Ertragstafeln wichtiger Baumarten. J. D. Sauerlaender's Verlag, Frankfurt a. M.
SPEIDEL, G. 1967	Forstliche Betriebswirtschaftslehre. Verlag Paul Perey. Hamburg und Berlin
SPEIDEL, G. 1972	Planung im Forstbetrieb. Verlag Paul Perey. Hamburg und Berlin
ΣΤΑΜΟΥ, Ν. 1985	Οικονομική των δασικών εκμεταλλεύσεων. Δασική Οικονομική Ι, Θεσσαλονίκη 1985
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ 1953	Οδηγίαι συντάξεως διαχειριστικών εκθέσεων δημοσίων και μη δημοσίων δασών. Εγκύκ. 958/1953
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ 1965	Προσωριναί πρότυποι τεχνικάί προδιαγραφαί εργασιών συντάξεως δασοπονικών και λοιπών μελετών δασών και δασικών εκτάσεων. Εγκύκλιος 158072/1120/1965

